

תפיסות, עמדות ונכונות להתנהגות
כלפי מקצוע ההוראה בכלל והוראת
המתמטיקה והמדעים בפרט

(ממצאי מחקר)

ספטמבר 2012
(סקר 3086)

תמצית המחקר

המטרה כללית של המחקר היא להעלות מידע שיעזור בעיצוב אסטרטגיה ודרך פעולה להשגתה. המחקר נעשה בשתי שיטות -- איכותי וכמותי.

איסוף הנתונים במחקר האיכותני נערך באמצעות 5 קבוצות מיקוד.

אוכלוסיית המחקר הוגדרה כ"כל האוכלוסייה הבוגרת בישראל". מאוכלוסייה זו הוצא ורואיין מדגם מייצג בן 500 אנשים.

במחקר הכמותי איסוף הנתונים נערך באמצעות ראיונות טלפוניים שהונחו על סמך שאלון מובנה.

להלן הממצאים העיקריים:

1. הגורמים שיש להתחשב בהם בהחלטה איזה מקצוע לבחור

א. ניתן לזהות ארבע קבוצות גורמים עיקריים שקובעים יחדיו את הבחירה המקצועית של הפרט. גורמים אלה אינם מבודלים לגמרי זה מזה ומצויים באינטראקציה האחד עם האחרים, אבל לכל אחד מהם יש מעמד משל עצמו.

- שיקולים פרקטיים – מדובר בעיקר על שני פרמטרים, ראשון שבהם הוא השכר שמרוויחים במקצוע, כולל סיכויי הקידום שמאפשרים להטיב אותו במהלך הזמן. לצידו, סיכוי התעסוקה. לביטחון התעסוקתי, יש משקל קטן יותר מאשר לכל אלו.

- מיצוב חברתי – מה המעמד של המקצוע במדרג המקצועות הנחשבים? עד כמה הוא יוקרתי? בעל חשיבות לחברה? באלו הקשרים הוא מדווח בתקשורת?

- תנאי העבודה – הקושי בעבודה, הגוון בעבודה, האתגר, סביבת העבודה.

- נטייה אישית ותגמולים המכונים אינטרינסיים, דהיינו תגמולים הנעוצים בעצם התפקיד – משיכה אישית למקצוע בשל משמעותו לפרט. עד כמה הוא מעניק תחושה של ביטוי עצמי, יכולת השפעה, מענה לערכי הפרט. עד כמה היכולות, הכישרון והתכונות האישיות של הפרט תואמים את המקצוע ותנאי העבודה בו.

מדברי המשתתפים במחקר האיכותני עלה כי השיקול הפרקטי היה הראשון במעלה מבחינתם בבחירת מקצוע. לאחר מכן עמדו המיצוב החברתי ותנאי העבודה. באשר לנטייה האישית, רובם היו מוכנים כאן לויתורים לא פשוטים, בשל הגורמים האחרים.

ב. מתגובות המרואיינים במחקר הכמותי עלה כי:

סדר הגורמים הספציפיים לפי המשקלות שהמרואיינים מייחסים לחשיבות שלהם בבחירת מקצוע מסוים הוא כדלהלן:

- השכר (42% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 25% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).

- אפשרות להגשמה עצמית (44% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 18% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).

- ביטחון תעסוקתי (41% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 7% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).

- אתגר (37% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 10% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).

- אפשרות התקדמות בקריירה (34% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 8% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).

- מזעור פגיעה בחיי המשפחה (34% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 8% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).

- תרומה לחברה (27% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 9% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).

- המידה בה המקצוע דורשת התעדכנות (34% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 1% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
- הסביבה החברתית בה מתבצעת העבודה (30% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 2% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
- שחיקה (29% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 8% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
- התנאים הפיסיים (42% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 1% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
- השקעה (29% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, אף לא מציין אותו כגורם החשוב ביותר).

ג. נמצאו הבדלים בין השכבות הסוציו-דמוגרפיות השונים באשר לחשיבות הגורמים השונים בהחלטה בבחירת מקצוע.

שלושת הגורמים החשובים ביותר בכל אחת מהשכבות הסוציו-דמוגרפיות השונות הוא כדלהלן:
לפי לאום וותק

יהודים - אפשרות להגשמה עצמית, ביטחון תעסוקתי, שכר
 יהודים וותיקים - אפשרות להגשמה עצמית, אתגר, מיזעור פגיעה בחיי המשפחה
 עולים - הגשמה עצמית, שכר, ביטחון תעסוקתי
 ערבים - שכר, ביטחון תעסוקתי, המידה בה המקצוע שוחק

לפי מגדר

גברים - שכר, ביטחון תעסוקתי, הגשמה עצמית
 נשים - הגשמה עצמית, אתגר, ביטחון תעסוקתי

לפי השכלה

תיכונית מלאה וגבוהה חלקית - הגשמה עצמית, ביטחון תעסוקתי, שכר.
 תואר אקדמי - הגשמה עצמית, שכר, ביטחון תעסוקתי.

2. תדמית מקצוע ההוראה

א. אם בוחנים את תדמית מקצוע ההוראה על פני ארבעת המימדים העיקריים שעלו במחקר האיכותני כקובעים את הבחירה המקצועית -- שיקולים מעשיים, מיצוב חברתי, תנאי העבודה ונטייה אישית -- תגובות המרואיינים במחקר האיכותני מגלות שבשלושה מארבעת גורמים אלו מקצוע ההוראה נתפס כלא אטרקטיבי.

שיקולים פרקטיים – למרות סיכויי תעסוקה וביטחון תעסוקתי גבוהים, השכר נתפס ככה נמוך (וקידום-אין) שהמקצוע אינו נתפס כאפשרות מעשית, לפחות כל עוד יש אלטרנטיבות.
מיצוב חברתי – התדמית של המקצוע ירודה. הוא נחשב כמקצוע של אנשים ללא ברירה וחסרי שאפתנות. החשיפה התקשורתית שלו היא בדרך כלל בהתאם. מנגד, יש הכרה בחשיבות החברתית של המקצוע ובכך שהוא יכול לבטא סוג של אידיאליזם הראוי להערכה, אבל שני הוקטורים החברתיים, המנוגדים הללו, אינם שקולים בכוחם. בעיקר שהשכר הנמוך מבטא, במידה רבה, את הערכה האמיתית של החברה והמדינה למקצוע הזה.

תנאי עבודה – תנאי העבודה וסביבת העבודה נתפסים כגרועים במרבית הפרמטרים. הכיתה היא שדה קרב, הורים תוקפניים מביאים לביזוי המורה, עבודתו הקשה נמשכת גם בבית, תנאי עבודתו גרועים. נוחות, הנובעת משעות עבודה קצרות וימי חופשים רבים, וחדר מורים שיש בו מידה של תמיכה חברתית, אינם מצליחים להמתיק בהרבה את הגלולה המרה.

נטייה אישית – ההוראה מקבלת ציון גבוה יחסית בסעיף זה. זאת בעיקר משום שניתן לקבל בה מידה רבה, יחסית, של תחושת משמעות, השפעה, תרומה לחברה. כל זאת, בתנאי שלפרט יש, בעיני עצמו, את היכולות והכישורים המתאימים למקצוע זה.

ב. בצרוף גורמים אלה ההוראה נתפסת כמקצוע מתאים לשלושה טיפוסים שונים – נשים שמעדיפות נוחות ומשפחה, על פני קריירה, גברים לא שאפתניים, בינוניים בכישוריהם ואנשים אידיאליסטים, מיוחדים. פרופיל המורה הטיפוסי הוא מעין צירוף של שלושתם, מה שיוצר מעין אידיאליסט חלש משהו, על גבול המפסידן, אלא אם זו קריירה שנייה עבורו.

ג. עוד נמצא כי במחקר האיכותני כי המרואיינים עושים הבחנה בין סוגים שונים של בתי ספר ובין מקצועות ההוראה השונים וכי קיים מדרוג של חשיבות ויוקרה לגבי סוגים שונים של הוראה. כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים התמונה שונה מאשר כשמדובר בהוראה בכלל. מיפוי מקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים על פי ארבעת הגורמים הוא כדלהלן:

שיקולים פרקטיים – יכולת ההשתכרות נתפסת כגבוהה באופן משמעותי מהמורה הרגיל. זאת בשל אופציית השיעורים הפרקטיים הקיימת כאן.

מיצוב חברתי – התחום ועולם התוכן של המתמטיקה והמדעים נתפסים כיוקרתיים יותר ממקצועות סתם, בעיקר הומניסטיים. גם יכולת ההשתכרות הגבוהה יותר מקרינה לטובה על המיצוב. עם זאת, השכר הנמוך, בשונה מההשתכרות, מפחית מהיוקרה. בנוסף, המורים שמזוהים כעוסקים בפועל במקצועות אלו הם נתפסים כאפורים, בינוניים, וחסרי אלטרנטיבות. בסה"כ - המיצוב גבוה יותר מזה של המורה הרגיל. תנאי עבודה – דומים בעיקרם להוראה בכלל.

נטייה אישית – דומה בעיקרה להוראה בכלל.

כפי שאפשר לראות, בשני פרמטרים חשובים קיים הבדל ברור בין המורה למתמטיקה והמורה האחר, לטובת המורה למתמטיקה. כך שהוראת המתמטיקה והמדעים נראית כבעלת פוטנציאל משיכה גבוה יותר מההוראה של שאר המקצועות.

ד. מיפוי מקצוע ההוראה על פני מימדים שונים לפי תפיסת המרואיינים במחקר הכמותי הוא כדלהלן:

- במימדים שנוגעים להשקעה בעבודה ובהכשרה לעיסוק, בהשלכות השליליות של העיסוק על העוסקים בו ובתרומה לחברה, מקצוע ההוראה מקבל ציונים גבוהים. דהיינו, השקעה רבה, צורך בעדכון מתמיד, שחיקה ותרומה לחברה.

- במימדים הנוגעים לתגמולים שהעוסקים במקצוע מקבלים, הן תגמולים אנטריסיים הקשורים למהות התפקיד, והן תגמולי אקסטריינים הקשורים לגורמים חיצוניים לתפקיד (שכר, תנאי העבודה וכו') העיסוק במקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים מקבל ציונים נמוכים.

ה. הדפוסים הבולטים של קשר בין מאפיינים סוציו-דמוגרפיים להערכת מקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים הם:

- הערבים נותנים למקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים ציונים גבוהים בכל המימדים שנבחנו, הן אלו הנוגעים לתגמולים והן אלו הנוגעים להשקעה ולמחיר שהעוסקים במקצוע משלמים.
- צעירים, גילאי 18-29 מעריכים פחות מהאחרים את התגמולים הכרוכים בעיסוק במקצוע.
- עולים מעריכים פחות מוותיקים את התגמולים האקסטריינים הכרוכים בעיסוק במקצוע (ביטחון תעסוקתי, מזעור פגיעה בחיי המשפחה) ויש להן הערכה גבוהה, יחסית לרמת היוקרה של המקצוע.

3. תדמית המורים

- א. אמנם לרוב האנשים היה בעברם מורה מוצלח ומרשים שאצלו ההוראה ביטאה אישיות חזקה וראויה להערכה. אולם, דמות זו היתה בבחינת היוצא מן הכלל.
- ב. מהתגובות בקבוצות המיקוד עולה כי הבחר במקצוע ההוראה נתפס, בו זמנית, כאדם בעל ייחוד, מישהו שמסוגל להתעלות מעל לשיקולים הכלכליים, שרואה את העיסוק הזה, במובן מסוים, כשליחות. באותה שעה, נתפס אותו אדם, ברוב המקרים, כמי שלא היו לו ברירות רבות בדרך לבחירה הזאת. בינוני בכישוריו, ללא שאפנות רבה, ולרוב גם שחוק ומתוסכל ממה שעובר עליו במקצוע עצמו, כשהוא נטוע בסביבה אנושית אפרורית כמוהו. הסך הכול נטה לכיוון של ייחודיות שנוטה יותר לביטוי של תימהונית מסוימת וחולשה, מאשר לייחודיות שמבטאת עוצמה.
- ג. מתגובות המרואיינים במחקר הכמותי עולה כי:
- אין מאפיין בולט במיוחד בתדמית המורה. מבין 15 מימדי התדמית שנבדקו רק בשני מימדים קבל המקצוע הערכה גבוהה ע"י לפחות 65% מהמרואיינים וב-5 מימדים נוספים קבל המקצוע הערכה גבוהה ע"י לפחות 50% מהמרואיינים.
- המימדים הבולטים בתדמית המורים (לגביהם לפחות 65% מהמרואיינים נתנו ציון גבוה) הם:
 - * התמצאות בחומר הלימודי
 - * רמת השכלה
 - המימדים שהם משניים מבחינת תדמית המורה (למעלה ממחצית המרואיינים ופחות משני שלישי נתנו למורים ציון גבוה במימדים אלו) הם:
 - * עידוד תלמידים להשקיע בלימודים
 - * מסירות לעבודה
 - * דוגמא לאנשים עם ערכים
 - * דוגמא לאזרחות טובה
 - * יכולת להוראה
 - * תרומה להצלחת התלמידים

4. עמדות כלפי עיסוק במקצוע ההוראה

התייחסות לעיסוק במקצוע ההוראה יכולה להיבדק בשתי רמות: רמה נמוכה יחסית -- נכונות להמליץ לאחרים על עיסוק במקצוע; רמה גבוהה -- נכונות הפרט לעסוק עצמו במקצוע. מאחר וגורמים אובייקטיביים עלולים לגרום לכך שלא כל אחד יכול לעסוק במקצוע ההוראה, בחרנו להתייחס לשתי הרמות.

א. נכונות להמליץ על עיסוק במקצוע ההוראה בבית ספר תיכון והסיבות לכך

1) במחקר האיכותני נמצא כי כאשר אנשים התבקשו לדמות את תגובתם במצב בו אדם צעיר קרוב אליהם יספר להם כי בחר במקצוע ההוראה כקריירה, התגובות הטיפוסיות היו דואליות: מצד אחד היתה הפתעה ומבוכה (זה מקצוע שלא מצפים מאדם בחוג שלהם), אך מצד שני הערכה על תרומתו לחברה, מישהו שמרגיש שליחות. יחד עם זה, ראוי לציין כי חלק גדול הניחו כי הוא בחר בקריירה זו מחוסר ברירה.

גם תגובות המרואיינים במחקר הכמותי הצביעו על כך שהמקצוע אינו מועדף.

כאשר נשוא ההמלצה הוא גבר

לכמחצית מהמרואיינים (48%) יש עמדה חיובית כלפי האפשרות שגבר יפנה למקצוע ההוראה, אך רק כרבע (25%) אכן בטוחים כי ימליצו על עיסוק זה.

כאשר נשוא ההמלצה היא אישה

חלקם של המביעים עמדה חיובית עולה מעט (ל-56%); כשליש (31%) בטוחים כי יהיו מוכנים להמליץ.

(2) הגורמים התורמים לנכונות להמליץ על פנייה למקצוע ההוראה

- הגורמים המניעים המלצה או אי המלצה לפנות למקצוע ההוראה נחלקים ל-3 קבוצות: גורמים הקשורים בחברה כולה, גורמים הקשורים למקצוע וגורמים הקשורים לפרט נשוא ההמלצה. שני הגורמים העיקריים המניעים המלצה לפנות להוראה הן לגברים והן לנשים הם:
- גורם הקשור לחברה: הוראה זה מקצוע עם שליחות
 - גורם הקשור למקצוע: מקצוע מעניין
- באשר לגורם השלישי יש השלכות של המגדר של נשוא ההמלצה:
- כאשר המדובר בגבר, הגורם השלישי קשור אף הוא לחברה ולא לפרט עצמו – חסרים גברים במקצוע ההוראה.
 - כאשר מדובר באישה הגורם קשור לנשוא ההמלצה: תנאי העבודה מתאימים לאישה בעלת משפחה.

(3) הגורמים המניעים מלהמליץ על פנייה למקצוע ההוראה

כאשר מדובר בהמלצה לגבר

הגורם העיקרי הוא השכר הנמוך; חלק מהמרוויינים אף הדגישו כי השכר של אנשי הוראה אינו מתאים לגברים. שני נושאים נוספים שעלו, אם כי בשכיחות נמוכה משמעותית מזו שבה צויין נושא השכר, קשורים למאפייני המקצוע ולתדמיתו – זה שהוא תובעני וטענה כללית שהמקצוע אינו מתאים לגברים.

כאשר מדובר בהמלצה לאישה

עלו שני חסמים עקרוניים לפנייה למקצוע ההוראה: שכר נמוך ושחיקה.

5. נכונות הפרט עצמו לפנות למקצוע ההוראה

- (1) הן ממצאי המחקר האיכותני והן ממצאי המחקר הכמותי מורים כי הסיכויים להסבה מקצועית של אנשים שכיום גם עוסקים במקצוע מסוים אינם אפסיים. מסקנה זו נשענת בעיקר על ממצאי המחקר הכמותי אולם יש לה חיזוק גם במחקר האיכותני. מתגובות המרוויינים בקבוצות המיקוד חזר ממצא האומר שיש פער בין המקצועות בהם אנשים עוסקים או מתעתדים לעסוק בהם, לבין המקצוע בו באמת היו רוצים לעסוק. חלק לא מבוטל של האנשים מושפעים מ"סוכני שכנוע" (בנושא הנדון בעיקר הורים) ובחרים מקצוע על סמך שיקולים שלא תמיד קשורים לנטיות הלב שלהם. אנשים אלו יהיו פתוחים לניסיונות שכנוע להסבה מקצועית.
- רק במבט לאחור באה ההבנה שהחלטה לבחירת מקצוע שלכאורה היתה זמנית הפכה להיות החלטה לחיים. אנשים אלו יכולים להיות פתוחים להסבה מקצועית, בעיקר אם שיקולים פרקטיים יתמכו בה.

במחקר הכמותי נמצא כי היקף העמדות התומכות בפנייה למקצוע ההוראה, בהתייחס לתנאים השונים שנבחנו הוא כדלהלן:

בטוח או חושב שמוכן	חושב שמוכן	בטוח שמוכן	
52%	24%	28%	פנייה למקצוע ההוראה בכלל
40%	18%	22%	פנייה למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים
37%	18%	19%	פנייה למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת

כאמור, התגובות מצביעות בעיקר על עמדות. בסעיף הבא יוצגו מעגלי הפוטנציאל האמיתי לפנייה למקצוע ההוראה.

(2) הגורמים המניעים נכונות להסבה למקצוע ההוראה

א) כאשר מדובר בפנייה למקצוע ההוראה בכלל אין קונצנזוס בין המרואיינים לגבי גורם אחד שהוא המניע לבחירה במקצוע. עולים ארבעה גורמים שבולטים יותר מהאחרים, אולם לאף אחד מהם אין בולטות משמעותית. הגורמים שצינו הם:

- קבלת הכשרה חינם (ראוי לציין כי גורם זה בולט במיוחד בקרב מי שאובייקטיבית לא מתאימים לכך משום רמת ההשכלה הנמוכה שלהם. נושא זה בולט במיוחד בקרב הערבים).
- מקצוע שעיסוק בו הוא בבחינת שליחות.
- מקצוע מעניין
- מאפשר התקדמות בחיים

ב) כאשר מדובר בהסבה להוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים מופיע גורם בולט אחד, משיכה לתחום המדעים.

ג) כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת הסיבות העיקריות לצעד כזה הן גם משיקולים אגואיסטים -- הכנסה נוספת, מקצוע מעניין, נושא מושך -- והן אלטרואיסטיות -- מקצוע עם שליחות.

(3) הגורמים שמהווים חסמים מפנייה למקצוע ההוראה

א) כאשר מדובר בהוראה בכלל, החסמים העיקריים קשורים בפרט עצמו: המקצוע לא מתאים לפרט, מקצוע ההוראה לא מעניין את הפרט, עיסוק במקצוע אחר וגורמים אובייקטיביים כמו גיל.

ב) כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים החסך העיקרי הוא אי התאמה מפאת חוסר עניין, העדר נטייה או כישורים בתחום וכן חוסר עיין במקצוע.

ג) כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת, החסם העיקרי הוא דחייה מפני עיסוק במתמטיקה ומדעים. החסם השני הוא כח המשיכה של העיסוק הנוכחי.

4) מבדיקת הקשר בין הערכת מקצוע ההוראה על פני מימדים שוני לבין הנכונות לפנות למקצוע ההוראה

עולה כי יש קשר חיובי בין הערכת המקצוע במימדים הבאים לבין הנכונות להסבה למקצוע (ככל שהמקצוע מוערך יותר הנכונות להסבה למקצוע עולה).

- אפשרות התקדמות במסלול הקריירה
- השכר
- ביטחון תעסוקתי
- מזעור פגיעה בחיי המשפחה
- יוקרת המקצוע
- התנאים הפיסיים בהם העבודה מתבצעת
- הסביבה החברתית בה העבודה מתבצעת
- האתגר
- הגשמה עצמית
- הצורך בהתעדכנות

סביר כי העלאת תדמית המקצוע במימדים אלו עשויה להעלות את כוח המשיכה שלו.

המימדים שאין להם קשר עם הנכונות לפנות להוראה :

- תרומת המקצוע לחברה
- רמת ההשקעה שהמקצוע דורש
- המידה בה המקצוע שוחק

נראה כי הערכת המקצוע על פני שלושת מימדים אלו פחות חשובה בהחלטה על הסבה לעיסוק בהוראת מתמטיקה ומדעים.

5) מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע ההוראה

על-סמך הנתונים על רמת הנכונות של המרואיין לפנות למקצוע ההוראה (טבלה מספר 9) ועל סמך נתוני ההשכלה שלו, הוגדרו מספר מעגלי הפוטנציאל להסבה למקצוע ההוראה. המעגלים הוגדרו בנפרד לכל אחד משלושת התנאים הבאים :

- מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע ההוראה בכלל
- מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים
- מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת

ההגדרות לכל מעגל. להלן המעגלים השונים, מוצגים לפי סדר סיכויי מימוש הפוטנציאל :

- אנשים בעלי תואר אקדמי שאומרים כי הם בטוחים שיקבלו את ההצעה להסבה להוראה
- אנשים בעלי תואר אקדמי שאומרים כי הם חושבים שיקבלו את ההצעה להסבה להוראה
- אנשים בעלי השכלה תיכונית או אקדמית לא מלאה שאומרים כי הם בטוחים שיקבלו את ההצעה להסבה להוראה.
- אנשים בעלי השכלה תיכונית או אקדמית לא מלאה שאומרים כי הם חושבים שיקבלו את ההצעה להסבה להוראה.

א. גודלן ומאפייניהן הסוציו-דמוגרפים של קבוצות הפוטנציאל

- 1) גודלן של קבוצות הפוטנציאל שיש להם סיכויי מימוש די גבוהים לעסוק במקצוע ההוראה אם יניעו אותם לכך הוא כדלהלן (חלק מהפוטנציאל משותף לכל המעגלים וחלק ייחודי למעגל מסויים).
- פוטנציאל לעיסוק במקצוע ההוראה בכלל: 11% שיש להם השכלה אקדמית וכ- 15% נוספים שצריכים להשלים את השכלתם.
 - פוטנציאל להוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים: 8.6% שיש להם תואר אקדמי ו- 10.8% שצריכים להשלים את השכלתם.
 - פוטנציאל להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת: 8.7% שיש להם תואר אקדמי (סביר כי מי שאין לו תואר אקדמי לא ישלים את השכלתו כדי לעסוק בהוראה כקריירה נוספת).
- 2) כדי לאתר את האוכלוסיות שבהן טמון הפוטנציאל ערכנו ניתוח משווה בין הפרופיל של קבוצות הפוטנציאל עם כוונות מימוש לבין הפרופיל של מי שעל פי השכלתם עשויים להוות קבוצות פוטנציאל לעיסוק במקצוע ההוראה, אך אין להם נכונות לממש אותו.
- בטבלה הבאה מוצגים המאפיינים המבחינים בין שתי הקבוצות -- אלו שיש להן כוונות לממש את הפוטנציאל ואלו שאינן מוכנות לממש את הפוטנציאל.

השכבות בהן יש ייצוג יתר בקבוצות הפוטנציאל השונות

מסלול ההוראה אליו מתייחסים	הפוטנציאל בעל כוונות מימוש	הפוטנציאל שאין לו כוונות מימוש
הוראה בכלל	- ערבים - יהודים ותיקים - חרדים ודתיים לאומיים - סטודנטים ועוסקים עצמאיים - תושבי אזור הצפון ואזור הדרום - תושבי ישובים ערבים	- יהודים - יהודים עולים - יהודים חילוניים - עוסקים שכירים - תושבי אזור ירושלים - תושבי ערים גדולות
הוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים	- ערבים - יהודים ותיקים - יהודים דתיים לאומיים ומסורתיים - עצמאים ופנסיונרים - תושבי אזור הדרום - תושבי ישובים ערבים	- יהודים - יהודים עולים - יהודים חילוניים - שכירים - תושבי אזור המרכז - תושבי ערים גדולות
הוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים כקריירה נוספת	- ערבים - נשים - יהודים ותיקים - יהודים מסורתיים - עוסקים שכירים - תושבי אזור הצפון - תושבי ישובים ערבים וערים גדולות	- יהודים - יהודים עולים - יהודים חילוניים - גברים - גילאי פנסיה - תושבי המרכז

ב. השיקולים שנלקחים בחשבון בקבוצות הפוטנציאל בהחלטה על בחירת מקצוע

הטבלה הבאה מציגה את חמשת השיקולים העיקריים בקרב קבוצות הפוטנציאל בעל סיכויי המימוש הגבוהים ביותר (בעלי תואר אקדמי שאמרו כי הם בטוחים שיקבלו את ההצעה לפנות להוראה) בכל אחד משלושת מסלולים הפנייה להוראה שנבחנו, מסלול הוראה בכלל:

הגורמים בכל טור של מסלול פנייה להוראה מוצגים מלמעלה למטה לפי סדר החשיבות המיוחסת להם.

מסלול הפנייה להוראה		
הוראה בכלל	הוראת מתמטיקה ומדעים	הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת
אתגר	הגשמה עצמית	שכר
שכר	ביטחון תעסוקתי	ביטחון תעסוקתי
הגשמה עצמית	שכר	הגשמה עצמית
ביטחון תעסוקתי	תרומה לחברה	אתגר
תרומה לחברה	אתגר	תרומה לחברה

מנתונים אלו עולה כי בכל מעגלי הפוטנציאל למסלולי ההוראה השונים, אותם 5 גורמים הם החשובים ביותר, אולם יש שוני בין המסלולים באשר לסדר החשיבות של הגורמים השונים. לעומת זאת בקרב מי שלא מתכוונים לממש את הפוטנציאל, השיקולים האגואיסטיים שולטים: חשיבות השכר עולה למקום הראשון, כמו כן עולה גורם נוסף -- סיכויי התקדמות במסלול קריירה -- זאת על חשבון המוטיב האלטרואיסטי -- תרומה לחברה -- שלא נמנה בקבוצות אלו בין חמשת הגורמים החשובים ביותר. נתונים אלו מחזקים את ההנחה שאין סיכוי שקבוצה זו תהיה פוטנציאל למקצוע ההוראה ולא כדאי לפנות אליה.

ג. תדמית מקצוע ההוראה

חמשת מימדי התדמית הבולטים ביותר של מקצוע ההוראה, בקבוצות הפוטנציאל השונות הם:

מסלול הפנייה להוראה		
הוראה בכלל	הוראת מתמטיקה ומדעים	הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת
תרומה לחברה	תרומה לחברה	צורך בעיסוק שוטף
הצורך בהתעדכנות שוטפת	השקעה בעבודה	השקעה בעבודה
השקעה בעבודה	אתגר	תרומה לחברה
שחיקה	צורך בעידכון שוטף	שחיקה
ביטחון תעסוקתי	ביטחון תעסוקתי	אתגר

מנתונים אלו עולה כי מבין חמשת הגורמים החשובים ביותר, לפי תפיסת המרואיינים בהחלטה על בחירת מקצוע רק שניים -- ביטחון תעסוקה ותרומה לחברה -- נתפסים כמימדים בולטים של מקצוע ההוראה. בקרב מי שלא מוכנים לממש את הפוטנציאל חמשת המימדים הבולטים בתדמית מקצוע ההוראה זהים לכל מסלול ההוראה וארבעה מהם זהים למימדי התדמית הבולטים בקרב מי סיכויי הפוטנציאל אצלם גבוהים. מימוש מימדים אלו הם: תרומה לחברה, שחיקה, אתגר, ביטחון תעסוקתי והצורך בהשקעה בעבודה ובהכשרה למקצוע. דמיון זה במימדים הבולטים מורה שהנכונות לפנות למקצוע ההוראה לא מונעת מכח המשיכה של המאפיינים

הבולטים של ההוראה אלא קשורה בכך שהחסר במאפיינים שונים שאינם בולטים (כמו שחר, ויוקרה) לא מהווה חסם לפנייה למקצוע. דהיינו, בקרב מי שמוכנים לפנות למקצוע ההוראה תדמית המקצוע במימדים אלו אינה מהווה גורם דחייה.

מטרת ומהלך המחקר

1. מבוא ומטרת המחקר

קרן טראמפ שמה לה למטרה להעלות את איכות הוראת המדעים והמתמטיקה בבתי הספר התיכוניים על ידי משיכת אנשי מקצוע איכותיים לתפקיד מורים במקצועות אלו. המטרה כללית של המחקר היא להעלות מידע שיעזור בעיצוב אסטרטגיה ודרך פעולה להשגת המטרה.

במסגרת זו נבחנו הנושאים הבאים:

- 1) עמדות בסיסיות בציבור הרחב כלפי עיסוק במקצוע ההוראה כקריירה
 - רמת הנכונות להמליץ לאחרים לעסוק בהוראה
 - רמת הנכונות של הפרט להסבה למקצוע הוראה בכלל, ולהוראת המתמטיקה והמדעים בפרט
- 2) מהו גודלם ומאפייניהם – הן מבחינת הפרופיל הסוציו-דמוגרפי והן מבחינת עמדות רלבנטיות – של מעגלי פוטנציאל שונים לעיסוק במקצוע ההוראה.
- 3) מהם המאפיינים -- סוציו-דמוגרפים ואחרים שמבחינים בין מי שמהווה פוטנציאל להוראת מתמטיקה ומדעים לבין מי שאין להם כוונות למימוש הפוטנציאל.
- 4) הסיבות לנכונות או, לחילופין אי נכונות להמליץ לאחרים לעסוק במקצוע ההוראה.
- 5) הסיבות לנכונות או, לחילופין אי נכונות של הפרט עצמו לעסוק במקצוע ההוראה.
- 6) מהם השיקולים שיש לקחת בחשבון, לפי תפיסת המרוויינים, בהחלטה על בחירת מקצוע.
- 7) מהי תדמית מקצוע ההוראה על פני המימדים שלדעת המרוויינים יש לקחת אותם בחשבון כאשר שוקלים בחירת מקצוע.
- 8) מהי תדמית המורה על פני מימדים שונים.
- 9) מהי תמונת המיפוי של גורמי הדחייה והמשיכה לגבי מקצוע המדעים והמתמטיקה.
- 10) מהן הדרכים היעילות לשיפור תדמית מקצוע ההוראה ולהגברת כח המשיכה שלו לאוכלוסייה המתאימה.

2. שיטת המחקר

המחקר נעשה בשתי שיטות -- איכותי וכמותי.

I מחקר איכותני

המחקר האיכותני מזין את המחקר הכמותי הן באיתור המשתנים והמימדים הרלבנטיים לבדיקה הכמותית והן במתן פרשנות נכונה לממצאים; כמו כן המחקר הכמותי עומד בפני עצמו במתן תמונת עומק לגבי הנושא הנחקר.

א. ביצוע הראיונות

איסוף הנתונים נערך באמצעות קבוצות מיקוד. קבוצת המיקוד מאפשרת לחשוף את תפיסת עולמו ואת עמדותיו ותחושותיו, המודעות והלא מודעות של המשתתף בה, לגבי הנושא הנחקר. הראיונות נערכו בין ה-26 ליולי ל-31 ליולי 2012.

ב. אוכלוסיית המחקר

הוגדרו שתי אוכלוסיות מחקר האחת, הורים לילדים שלומדים בבית ספר תיכון; השנייה – מהנדסים וסטודנטים שאפיוניהם והשכלתם עושים אותם בהווה או בעתיד הלא רחוק למתאימים להוראת מתמטיקה ומדעים.

נערכו חמש קבוצות מיקוד על פי הפירוט הבא :

- קבוצה של מהנדסים בתחום המחשבים, האלקטרוניקה, המכונות. בקבוצה השתתפו 10 מהנדסים.
- שתי קבוצות של סטודנטים – תלמידי הנדסת תוכנה ומחשבים, הנדסת אלקטרוניקה, רובוטיקה, הנדסת תעשייה וניהול וסטודנטים למתמטיקה ופיזיקה (19 משתתפים בשתי הקבוצות).
- שתי קבוצות של הורים לילדים בתיכון – רקע סוציו אקונומי בינוני גבוה, השכלה אקדמאית, חלקם עצמאיים שעוסקים במקצועות חופשיים (עורכי דין ומהנדסים) וחלקם שכירים. סה"כ בשתי הקבוצות השתתפו 19 אנשים.

II המחקר הכמותי

א. אוכלוסיית המחקר והמדגם

אוכלוסיית המחקר הוגדרה כ"כל האוכלוסייה הבוגרת בישראל". מאוכלוסייה זו הוצא ורואיין מדגם מייצג בן 500 אנשים. המדגם הוצא בשיטת השכבות, הקריטריונים להגדרת השכבה היו : מגזר באוכלוסייה (עולי שנות ה-90 ואילך מחמ"ע, חרדים, מתנחלים, חברי קיבוצים, שאר יהודים, ערבים), ישוב המגורים (אזור גיאוגרפי וצורת ישוב, לפי החלוקה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה), ומגדר.

ב. איסוף הנתונים

איסוף הנתונים נערך באמצעות ראיונות טלפוניים שהונחו על סמך שאלון מובנה. עולי שנות ה-90 ואילך מחמ"ע שאין להם שליטה מלאה בעברית רואיינו ברוסית; ערבים רואיינו בערבית. הראיונות במגזר היהודי נערכו בימים 15 עד ה-20 לחודש אוגוסט 2012. הראיונות במגזר הערבי נערכו בימים מה-22 עד ה-26 לחודש אוגוסט 2012. (הערה: הראיונות במגזר הערבי נערכו לאחר סיום החג המוסלמי עיד אל פיטר).

ג. ניתוח הנתונים

לצורך ניתוח הנתונים שוקלל קובץ הנתונים לתיקון הטיות דגימה במאפייני גיל ובהשכלה. ניתוח הנתונים נערך הן לכלל המדגם והן, בנפרד, לפי מאפיינים סוציו-דמוגרפים שונים.

III הארות והערות למקרא דוח

(1) דוח המחקר משלב יחד את ממצאי המחקר האיכותני יחד עם ממצאי המחקר הכמותי. הדוח המלא של המחקר האיכותני מופיע בנספח א'.

(2) בנוסף לניתוח הנתונים לכלל המדגם כל הנתונים נותחו גם לפי המאפיינים הבאים : לאום, וותק בארץ בקרב היהודים (עולי שנות ה-90 ואילך מחמ"ע לעומת וותיקים, מגדר, השכלה, גיל, רמת דתיות והכנסה). בגוף הדוח מפורטים הנתונים לכלל המדגם ולפי ארבעת המאפיינים הראשונים ופירוט הנתונים בשכבות הסוציו-דמוגרפיות המוגדרות על ידי המשתתפים הנוספים מופיע בנספח ב' לדוח.

(3) בדיקת הקשר עם מאפיינים סוציו-דמוגרפים יכולה להיעשות משתי נקודות ראות :

* איתור השכבות בהן יש פוטנציאל גבוה יחסית לפנייה למקצוע ההוראה. נתונים אלו ישמשו להחלטה באילו שכבות אוכלוסייה כדאי להתמקד באיתור הפוטנציאל למקצוע ההוראה. לצורך כך כאשר, למשל בוחנים את הנכונות לעסוק בהוראה ורוצים לאתר את השכבות בהן הפוטנציאל גדול, יחסית, יש לבחון את חלקם של מי שבטוחים כי יפנו למקצוע ההוראה בכל אחת מהשכבות השונות.

* בחינת הפרופיל הסוציו-דמוגרפי של כל אחת מהקבוצות הנ"ל. נתונים אלו ישמשו להחלטה כיצד לפנות לקבוצה מסוימת, למשל אלו שחושבים כי יהיו מוכנים לפחות למקצוע ההוראה ומהם המאפיינים הסוציו-דמוגרפים המבחינים בין מי שמגלים נכונות לבחור במקצוע ההוראה לבין מי שאינם מוכנים לכך. לשם כך יש לבחון את ההתפלגות של המרואיינים לפי מאפייני סוציו-דמוגרפים בכל אחת משתי הקבוצות הנ"ל לעומת מאפיינים של הקבוצה שאינה מוכנה לפנות למקצוע ההוראה.

ממצאים

1. הגורמים שיש להתחשב בהם בהחלטה איזה מקצוע לבחור

החלטת הבחירה במקצוע מסוים מונעת, כמובן, משיקולים שונים שנלקחים בחשבון ובתהליך ההחלטה. נפתח, איפוא, את הדווח על הממצאים בדווח על חשיבות השיקולים השונים. בפני המרואיינים הוצגה רשימה של גורמים שיוכלים להילקח בחשבון בעת קבלת ההחלטה על בחירת מקצוע. לגבי כל אחד מהם המרואיינים נשאלו: "אם בחור או בחורה צעירים צריכים לבחור בין מספר מקצועות שמתאימים להם פחות או יותר באותה מידה עד כמה, אם בכלל, היית מייעץ להם לקחת בחשבון כל אחד מהגורמים הבאים בהחלטה איזה מקצוע לבחור?".

הגורמים הוצגו בסדר מתחלף.

לאחר שהמרואיינים התייחסו בנפרד לכל אחד מהגורמים הם נשאלו: "מבין הגורמים האלו, מהו, לדעתך הדבר החשוב ביותר שיש לקחת בחשבון בהחלטה על בחירת מקצוע...? ומהו הגורם השני בחשיבותו...? ומהו הגורם השלישי...?"

טבלה מספר 1 מציגה את תגובות המרואיינים.

טבלה מספר 1: רמת החשיבות של גורמים שונים בהחלטות על בחירת מקצוע

א. כלל המדגם ולפי לאום וותק

השכלה		מגדר		לפי לאום וותק				כלל המדגם	
תואר אקדמי	תיכונית מלאה וגבוהה חלקית	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
שכר									
40	40	37	46	70	45	34	36	42	חשיבות רבה מאד
36	31	36	30	17	39	36	36	33	חשיבות רבה
17	22	19	20	6	5	6	6	6	חשיבות די רבה
6	6	8	2	7	9	23	21	19	בינונית או נמוכה יותר
21	30	23	28	41	25	25	22	25	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
51	52	47	55	56	64	47	50	51	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
69	67	65	69	65	78	65	67	67	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר
מידת האתגר שיש בעיסוק במקצוע									
33	39	39	35	56	14	37	33	37	חשיבות רבה מאד
44	33	37	37	23	40	40	40	37	חשיבות רבה
18	23	17	24	11	22	10	12	12	חשיבות די רבה
5	3	5	3	9	22	12	14	13	בינונית או נמוכה יותר
16	6	12	9	1	3	14	13	10	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
23	14	20	15	9	7	21	19	18	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
29	22	26	23	23	10	28	25	25	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר

טבלה מספר 1 (המשך)

השכלה		מגדר		לפי לאום וותק				כלל המדגם	
תואר אקדמי	תיכונית מלאה וגבוהה חלקית	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
אפשרות להגשמה עצמית (פיתוח הכישורים, הרצונות והנטיות של הפרט)									
43	46	45	43	51	55	40	43	44	חשיבות רבה מאד
43	34	35	41	26	36	41	40	38	חשיבות רבה
11	15	14	14	10	5	4	4	5	חשיבות די רבה
2	4	5	2	13	5	13	11	12	בינונית או נמוכה יותר
20	18	24	11	1	23	21	21	18	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
31	22	30	18	2	29	29	29	24	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
42	34	41	31	12	54	38	41	36	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר
אפשרות ההתקדמות במסלול קריירה במקצוע זה									
32	29	30	33	48	33	27	28	31	חשיבות רבה מאד
36	39	39	35	37	35	37	37	37	חשיבות רבה
26	25	25	26	6	14	8	9	8	חשיבות די רבה
5	6	5	6	9	14	27	25	22	בינונית או נמוכה יותר
11	10	9	14	18	23	8	10	12	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
21	20	17	26	23	36	18	21	21	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
30	27	26	32	27	47	26	30	29	אחד משלושת הגורמים חשובים ביותר
המידה בה העיסוק במקצוע תורם לחברה									
28	25	26	29	47	16	25	23	27	חשיבות רבה מאד
33	45	43	34	34	24	43	40	39	חשיבות רבה
28	23	21	30	10	30	8	11	11	חשיבות די רבה
10	6	7	7	8	27	23	24	21	בינונית או נמוכה יותר
8	10	9	10	18	3	8	8	9	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
14	18	17	17	25	5	17	15	17	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
20	24	23	22	30	6	24	21	22	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר

טבלה מספר 1 (המשך)

השכלה		מגדר		לפי לאום וותק				כלל המדגם	
תואר אקדמי	תיכונית מלאה וגבוהה חלקית	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
שהעיסוק במקצוע יפגע כמה שפחות בחיי המשפחה/יאפשר כמה שיותר זמן איכות עם המשפחה									
27	40	35	32	43	8	37	32	34	חשיבות רבה מאוד
38	32	40	31	38	32	35	35	35	חשיבות רבה
27	21	21	28	16	10	22	26	24	חשיבות די רבה
5	5	4	6	2	30	5	5	5	בינונית או נמוכה יותר
5	12	11	6	2	5	11	10	8	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
14	22	22	13	6	9	22	20	18	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
26	31	36	19	12	10	35	31	28	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר
רמת היוקרה של המקצוע בחברה הישראלית									
14	21	15	24	49	30	10	13	19	חשיבות רבה מאד
26	26	24	29	33	36	23	25	26	חשיבות רבה
38	29	34	33	7	11	10	10	10	חשיבות די רבה
22	21	27	13	11	22	55	50	43	בינונית או נמוכה יותר
4	1	1	4	7	5	1	1	3	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
5	3	2	7	12	7	2	3	4	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
9	9	6	12	14	18	6	8	9	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר
ביטחון תעסוקתי (קביעות אין חשש מפוטרים וכו')									
39	42	38	45	59	44	37	38	41	חשיבות רבה מאד
40	35	39	34	25	39	39	39	37	חשיבות רבה
16	13	17	12	5	5	7	7	7	חשיבות די רבה
4	7	4	7	10	12	14	14	13	בינונית או נמוכה יותר
9	6	7	8	3	9	8	8	7	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
19	19	19	18	8	25	20	21	19	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
30	26	29	28	17	38	30	31	28	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר

טבלה מספר 1 (המשך)

השכלה		מגדר		לפי לאום וותק				כלל המדגם	
תואר אקדמי	תיכונית מלאה וגבוהה חלקית	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
הסביבה החברתית בה מתבצעת העבודה									
26	32	26	33	57	34	22	24	30	חשיבות רבה מאד
43	38	40	40	13	52	44	46	40	חשיבות רבה
26	23	25	23	15	9	9	9	10	חשיבות די רבה
3	4	5	3	12	5	21	19	18	בינונית או נמוכה יותר
1	4	2	3	2	--	3	2	2	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
9	12	10	10	13	7	10	10	10	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
18	20	17	20	22	18	18	18	19	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר
התנאים הפיסיים בהם מתבצעת העבודה									
19	27	23	25	58	12	19	17	24	חשיבות רבה מאד
39	30	35	34	21	51	34	37	34	חשיבות רבה
33	34	32	33	10	20	12	14	13	חשיבות די רבה
7	9	9	8	11	15	33	31	27	בינונית או נמוכה יותר
1	2	--	2	1	--	1	1	1	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
2	6	3	6	15	--	3	2	4	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
5	11	6	12	21	5	6	6	9	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר
המידה בה המקצוע שוחק את מי שעוסק בו									
28	27	30	29	59	17	24	23	29	חשיבות רבה מאד
29	32	30	30	20	31	32	32	30	חשיבות רבה
33	27	30	31	10	17	10	11	11	חשיבות די רבה
7	10	5	11	10	31	31	31	27	בינונית או נמוכה יותר
1	1	1	--	--	2	1	1	1	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
4	2	3	3	8	5	1	2	3	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
6	7	6	7	14	7	4	5	6	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר

טבלה מספר 1 (המשך)

השכלה		מגדר		לפי לאום וותק				כלל המדגם	
תואר אקדמי	תיכונית מלאה וגבוהה חלקית	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
המידה בה המקצוע דורש מהעוסקים בו ללמוד ולהתעדכן כל הזמן									
34	32	35	34	56	24	31	29	34	חשיבות רבה מאד
32	39	34	35	18	38	38	38	35	חשיבות רבה
28	23	24	27	11	17	5	7	7	חשיבות די רבה
5	6	6	4	15	19	25	25	23	בינונית או נמוכה יותר
1	--	--	1	1	2	1	1	1	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
2	4	2	4	11	2	2	2	3	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
6	7	6	7	17	3	4	4	6	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר
כמות ההשקעה בעבודה שהעיסוק דורש									
34	34	28	30	47	2	30	25	29	חשיבות רבה מאד
35	34	35	33	30	32	36	35	34	חשיבות רבה
30	28	29	29	12	24	12	14	14	חשיבות די רבה
9	4	5	7	10	40	21	24	22	בינונית או נמוכה יותר
1	--	--	--	1	--	--	--	--	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
--	3	2	2	4	2	1	1	2	אחד משני הגורמים החשובים ביותר
2	5	4	5	12	2	3	3	4	אחוז משלושת הגורמים חשובים ביותר

מטבלה מספר 1 ומתגובות המרואיינים במחקר האיכותני עולה כי :

א. ניתן לזהות ארבע קבוצות גורמים עיקריים שקובעים יחדיו את הבחירה המקצועית של הפרט. גורמים אלה אינם מבודלים לגמרי זה מזה ומצויים באינטראקציה האחד עם האחרים, אבל לכל אחד מהם יש מעמד משל עצמו.

- שיקולים פרקטיים – מדובר בעיקר על שני פרמטרים, ראשון שבהם הוא השכר שמרוויחים במקצוע, כולל סיכויי הקידום שמאפשרים להטיב אותו במהלך הזמן. לצידו, סיכוי התעסוקה. לביטחון התעסוקתי, יש משקל קטן יותר מאשר לכל אלו.
- מיצוב חברתי – מה המעמד של המקצוע במדרג המקצועות הנחשבים? עד כמה הוא יוקרתי? בעל חשיבות לחברה? באלו הקשרים הוא מדווח בתקשורת?
- תנאי העבודה – הקושי בעבודה, הגוון בעבודה, האתגר, סביבת העבודה.
- נטייה אישית – משיכה אישית למקצוע בשל משמעותו לפרט. עד כמה הוא מעניק תחושה של ביטוי עצמי, יכולת השפעה, מענה לערכי הפרט. עד כמה היכולות, הכישרון והתכונות האישיות של הפרט תואמים את המקצוע ותנאי העבודה בו.

מדברי המשתתפים במחקר האיכותני עלה כי השיקול הפרקטי היה הראשון במעלה מבחינתם בבחירת מקצוע. לאחר מכן עמדו המיצוב החברתי ותנאי העבודה. באשר לנטייה האישית, רובם היו מוכנים כאן לויתורים לא פשוטים, בשל הגורמים האחרים.

ב. מתגובות המרואיינים במחקר הכמותי עולה כי :

סדר הגורמים הספציפיים לפי המשקלות שהמרואיינים מייחסים לחשיבות שלהם בבחירת מקצוע מסוים הוא כדלהלן :

- השכר (42% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 25% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - אפשרות להגשמה עצמית (44% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 18% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - ביטחון תעסוקתי (41% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 7% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - אתגר (37% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 10% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - אפשרות התקדמות בקריירה (34% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 8% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - מזעור פגיעה בחיי המשפחה (34% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 8% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - תרומה לחברה (27% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 9% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - המידה בה המקצוע דורשת התעדכנות (34% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 1% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - הסביבה החברתית בה מתבצעת העבודה (30% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 2% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - שחיקה (29% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 8% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - התנאים הפיסיים (42% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, 1% מציינים אותו כגורם החשוב ביותר).
 - השקעה (29% מייחסים לו חשיבות רבה מאד, אף לא מצייין אותו כגורם החשוב ביותר).
- נמצאו הבדלים בין השכבות הסוציו-דמוגרפיות השונים באשר לחשיבות הגורמים השונים בהחלטה בבחירת מקצוע.

ג. שלושת הגורמים החשובים ביותר בכל אחת מהשכבות הסוציו-דמוגרפיות השונות הוא כדלהלן :

לפי לאום וותק

- יהודים - אפשרות להגשמה עצמית, ביטחון תעסוקתי, שכר
- יהודים וותיקים - אפשרות להגשמה עצמית, אתגר, מיזעור פגיעה בחיי המשפחה
- עולים - הגשמה עצמית, שכר, ביטחון תעסוקתי
- ערבים - שכר, ביטחון תעסוקתי, המידה בה המקצוע שוחק

לפי מגדר

- גברים - שכר, ביטחון תעסוקתי, הגשמה עצמית
- נשים - הגשמה עצמית, אתגר, ביטחון תעסוקתי

לפי השכלה

- תיכונית מלאה וגבוהה חלקית - הגשמה עצמית, ביטחון תעסוקתי, שכר
- תואר אקדמי - הגשמה עצמית, שכר, ביטחון תעסוקתי.

2. תדמית מקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים בתיכון

תדמית מקצוע ההוראה בתיכון נבחן בהתייחס להוראת מתמטיקה ומדעים. התדמית נבחנה על פני המימדים שפורטו בפרק קודם, שיכולים להוות שיקול בבחירת מקצוע. בפני המרואיינים הוצגה רשימת הנושאים ולגבי בכל אחד מהם הם נשאלו: "איך אתה מעריך את מקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים בנושא זה?"

הבדיקה התייחסה ל-12 מאפיינים של עיסוקים: 2 מאפיינים מתייחסים להשקעה בעיסוק בהכשרה, מימד אחד נוגע להשלכות השליליות של העיסוק על העיסקה בו, מימד אחד מתייחס לתרומה לחברה ו-7 מימדים לתגמולים הקשורים במקצוע (3 תגמולים אינטרסיים ו-4 תגמולים אקסטרניים). מימד אחד התייחס ליוקרה של המקצוע.

שאלה נוספת שנגעה לשכר התייחסה למורים בתיכון בכלל: "ממה שאתה מתרשם, האם השכר שמורים בתיכון מקבלים מתאים להשקעה שלהם בהכשרה ובעבודה, גבוה, מידי או נמוך מידי?"

טבלאות מספר 2 ו-3 מציגות את תגובות המרואיינים.

טבלה מספר 2 : הערכות למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים על פני מימדים שונים

(המספרים מחוץ לסוגריים מתייחסים לכלל המרואיינים, המספרים בסוגריים מתייחסים, בכל נושא, למי שיחסו לנושא את אחת משלושת דרגות החשיבות העיקריות בהחלטה על בחירת מקצוע)

לפי וותק ולאום					כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים			
כמות ההשקעה בעבודה שהעיסוק דורש						
(30)39	25	(11) 24	(10) 24	(20) 27	גבוה מאד	
(40)37	(100)36	(56) 38	(60) 38	(50) 38	גבוה	
(30)18	17	(22) 16	(20) 16	(25) 16	די גבוה	
2	8	18	16	14	בינוני	
4	2	2	2	2	די נמוך + נמוך + נמוך מאד	
--	12	(11) 2	(10) 4	(5) 3	לא ידעו להעריך	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	
המידה בה המקצוע שוחק את מי שעוסק בו						
(25) 32	(60) 29	(33) 25	(40) 26	(34) 27	גבוה מאד	
(50) 47	(20) 43	(27) 36	(25) 37	(34) 39	גבוה	
(25)16	8	(--) 12	(--) 11	(9) 12	די גבוה	
1	2	(20) 18	(15) 15	(9) 13	בינוני	
4	3	(13) 5	(10) 5	(6) 5	די נמוך + נמוך + נמוך מאד	
--	(20) 16	(7) 4	(10) 6	(6) 5	לא ידעו להעריך	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	

טבלה מספר 2 (המשך)

לפי וותק ולאום				כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
<u>המידה בה המקצוע דורש מהעוסקים בו ללמוד ולהתעדכן כל הזמן</u>					
(33) 34	(33) 35	(33) 23	(33) 25	(33) 27	גבוה מאד
(40) 37	(33) 32	(33) 40	(33) 38	(36) 38	גבוה
(7) 18	5	12	11	(3) 12	די גבוה
(13) 6	14	(27) 16	(22) 16	(18) 14	בינוני
(7) 5	5	(7) 7	(6) 7	(6) 6	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
--	(33) 9	2	(6) 3	(3) 3	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>המידה בה העיסוק במקצוע תורם לחברה</u>					
(24) 18	(50) 38	(29) 26	(30) 28	(28) 26	גבוה מאד
(56) 55	(25) 26	(40) 39	(39) 37	(43) 40	גבוה
(20) 18	(25) 12	(13) 12	(14) 12	(16) 13	די גבוה
5	9	(11) 16	(11) 16	(8) 14	בינוני
4	5	(4) 6	(4) 6	(3) 6	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
--	9	(2) 1	(2) 2	(2) 2	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>מידת האתגר שיש בעיסוק במקצוע</u>					
(45) 37	(17) 18	(25) 20	(24) 20	(27) 23	גבוה מאד
(30) 42	31	(41) 41	(38) 39	(37) 40	גבוה
(15) 11	15	(18) 17	(17) 17	(17) 16	די גבוה
(10) 5	(67) 19	(10) 15	(13) 15	(12) 13	בינוני
5	(17) 6	(3) 4	(5) 4	(4) 4	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
--	11	(3) 4	(3) 5	(2) 4	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>ביטחון תעסוקתי (קביעות אין חשש מפוטרים וכו')</u>					
(43) 40	(35) 27	(21) 16	(24) 17	(26) 21	גבוה מאד
(29) 35	(22) 18	(41) 37	(37) 34	(36) 34	גבוה
(21) 22	(4) 9	(6) 14	(6) 13	(7) 15	די גבוה
(7) 1	(9) 19	(21) 21	(19) 21	(17) 18	בינוני
2	(26) 14	(6) 8	(10) 9	(9) 8	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
--	(4) 13	(4) 4	(4) 6	(4) 5	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 2 (המשך)

לפי וותק ולאום				כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
<u>אפשרות להגשמה עצמית (פיתוח הכישורים, הרצונות והנטיות של הפרט)</u>					
(27) 31	(21) 21	(12) 13	(14) 14	(15) 17	גבוה מאד
(18) 31	(15) 17	(29) 32	(26) 29	(25) 30	גבוה
(27) 24	(18) 16	(14) 12	(15) 13	(16) 15	די גבוה
(18) 8	(15) 21	(33) 28	(28) 27	(28) 24	בינוני
4	(18) 13	(7) 11	(9) 11	(9) 10	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
(9) 1	(15) 13	(5) 4	(7) 6	(7) 5	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>מזעור פגיעה כמה שפחות בחיי המשפחה/יאפשר כמה שיותר זמן איכות עם המשפחה</u>					
(20) 24	-- 2	(23) 16	(22) 14	(22) 16	גבוה מאד
(40) 49	(43) 16	(34) 35	(34) 32	(35) 35	גבוה
(40) 19	(14) 32	(9) 11	(10) 14	(12) 15	די גבוה
4	(14) 16	(23) 20	(22) 19	(21) 17	בינוני
4	(14) 21	(10) 15	(10) 16	(10) 14	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
--	(14) 13	(1) 3	(1) 4	(1) 3	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>רמת היוקרה של המקצוע בחברה הישראלית</u>					
(45) 48	(8) 16	(14) 8	(12) 9	(21) 16	גבוה מאד
(27) 30	(33) 25	(32) 16	(31) 17	(30) 20	גבוה
(27) 12	(17) 12	(14) 12	(16) 12	(19) 12	די גבוה
5	(8) 22	(27) 31	(22) 30	(16) 25	בינוני
5	(17) 14	(14) 29	(12) 27	(9) 23	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
--	(17) 11	-- 4	(6) 5	(5) 4	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>הסביבה החברתית בה מתבצעת העבודה</u>					
(39) 37	(8) 6	(12) 8	(10) 7	(16) 13	גבוה מאד
(39) 33	(33) 33	(27) 23	(29) 25	(31) 26	גבוה
(6) 21	(8) 19	(15) 14	(14) 15	(12) 16	די גבוה
(17) 6	(42) 19	(36) 39	(37) 36	(33) 31	בינוני
2	-- 8	(8) 7	(7) 8	(6) 7	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
1	(8) 16	(2) 8	(3) 9	(2) 8	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 2 (המשך)

לפי וותק ולאום				כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
<u>אפשרות התקדמות במסלול קריירה במקצוע זה</u>					
(46) 24	(3) 6	(17) 11	(14) 10	(19) 13	גבוה מאד
(46) 41	(20) 25	(15) 19	(17) 20	(21) 23	גבוה
(4) 23	(13) 9	(3) 10	(6) 10	(6) 12	די גבוה
(4) 7	(17) 25	(32) 32	(28) 31	(24) 27	בינוני
4	(30) 20	(29) 23	(29) 23	(24) 20	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
1	(17) 14	(3) 5	(7) 7	(6) 6	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>שכר</u>					
(43) 37	(14) 12	(7) 7	(8) 8	(14) 13	גבוה מאד
(41) 40	(14) 11	(13) 14	(13) 13	(18) 18	גבוה
(13) 18	(4) 3	(4) 5	(4) 4	(6) 7	די גבוה
(2) 1	(24) 27	(34) 36	(32) 35	(27) 29	בינוני
(2) 4	(22) 27	(30) 28	(29) 28	(25) 24	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
--	(22) 20	(1) 11	(13) 12	(11) 10	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>התנאים הפיסיים בהם מתבצעת העבודה</u>					
(35) 37	8	(17) 6	(15) 6	(23) 12	גבוה מאד
(41) 42	27	(22) 16	(19) 17	(28) 21	גבוה
(18) 14	19	(9) 14	(8) 15	(12) 15	די גבוה
(6) 2	(67) 14	(26) 39	(31) 35	(21) 29	בינוני
2	16	(22) 20	(19) 19	(12) 17	די נמוך + נמוך + נמוך מאד
1	(33) 16	(4) 6	(8) 8	(5) 6	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 3 : הערכות לשכר המורים יחסית להשקעה ובהכשרה בעבודה

וותק ולאום				כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
38	2	3	3	9	גבוה מידי
26	11	15	14	16	מתאים להשקעה שלהם בהכשרה בעבודה
22	54	76	72	64	נמוך מידי
14	33	6	11	11	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

מטבלאות 2 ו-3 ומתגובות המרואיינים במחקר האיכותני עולה כי :

א. אם בוחנים את תדמית מקצוע ההוראה על פני ארבעת המימדים העיקריים שעלו במחקר האיכותני כקובעים את הבחירה המקצועית -- שיקולים מעשיים, מיצוב חברתי, תנאי העבודה ונטייה אישית -- תגובות המרואיינים במחקר האיכותני מגלות שבשלושה מארבעת גורמים אלו מקצוע ההוראה נתפס כלא אטרקטיבי.

שיקולים פרקטיים – למרות סיכויי תעסוקה ובטחון תעסוקתי גבוהים, השכר נתפס ככה נמוך (וקידום- אין) שהמקצוע אינו נתפס כאפשרות מעשית, לפחות כל עוד יש אלטרנטיבות. מיצוב חברתי – התדמית של המקצוע ירודה. הוא נחשב כמקצוע של אנשים ללא ברירה וחסרי שאפתנות. החשיפה התקשורתית שלו היא בדרך כלל בהתאם. מנגד, יש הכרה בחשיבות החברתית של המקצוע ובכך שהוא יכול לבטא סוג של אידיאליזם הראוי להערכה, אבל שני הוקטורים החברתיים, המנוגדים הללו, אינם שקולים בכוחם. בעיקר שהשכר הנמוך מבטא, במידה רבה, את הערכה האמיתית של החברה והמדינה למקצוע הזה.

תנאי עבודה – תנאי העבודה וסביבת העבודה נתפסים כגרועים במרבית הפרמטרים. הכיתה היא שדה קרב, הורים תוקפניים מביאים לביזוי המורה, עבודתו הקשה נמשכת גם בבית, תנאי עבודתו גרועים. נוחות, הנובעת משעות עבודה קצרות וימי חופשים רבים, וחדר מורים שיש בו מידה של תמיכה חברתית, אינם מצליחים להמתיק בהרבה את הגלולה המרה. נטייה אישית – ההוראה מקבלת ציון גבוה יחסית בסעיף זה. זאת בעיקר משום שניתן לקבל בה מידה רבה, יחסית, של תחושת משמעות, השפעה, תרומה לחברה. כל זאת, בתנאי שלפרט יש, בעיני עצמו, את היכולות והכישורים המתאימים למקצוע זה.

ב. בצירוף הגורמים הנ"ל בצירוף גורמים זה ההוראה נתפסת כמקצוע מתאים לשלושה טיפוסים שונים – נשים שמעדיפות נוחות ומשפחה, על פני קריירה, גברים לא שאפתניים, בינוניים בכישוריהם ואנשים אידיאליסטים, מיוחדים. פרופיל המורה הטיפוסי הוא מעין צירוף של שלושתם, מה שיוצר מעין אידיאליסט חלש משהו, על גבול המפסידן, אלא אם זו קריירה שנייה עבורו.

ג. עוד נמצא כי במחקר האיכותני כי המרואיינים עושים הבחנה בין סוגים שונים של בתי ספר ובין מקצועות ההוראה השונים וכי קיים מדרג של חשיבות ויוקרה שההבדלים בין סוגים שונים של הוראה. נראה איפוא, כי כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים התמונה שונה. מיפוי מקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים על פי ארבעת הגורמים הוא כדלהלן :

שיקולים פרקטיים – יכולת ההשתכרות נתפסת כגבוהה באופן משמעותי מהמורה הרגיל. זאת בשל אופציית השיעורים הפרטיים הקיימת כאן.

מיצוב חברתי – התחום ועולם התוכן של המתמטיקה והמדעים נתפסים כיוקרתיים יותר ממקצועות סתם, בעיקר הומניסטיים. גם יכולת ההשתכרות הגבוהה יותר מקרינה לטובה על המיצוב. עם זאת, השכר הנמוך, בשונה מההשתכרות, מפחית מהיוקרה. בנוסף, המורים שמוזהים כעוסקים בפועל במקצועות אלו הם נתפסים כאפורים, בינוניים, וחסרי אלטרנטיבות. בסה"כ - המיצוב גבוה יותר מזה של המורה הרגיל.

תנאי עבודה – דומים בעיקרם להוראה בכלל.

נטייה אישית – דומה בעיקרה להוראה בכלל.

כפי שאפשר לראות, בשני פרמטרים חשובים קיים הבדל ברור בין המורה למתמטיקה והמורה האחר, לטובת המורה למתמטיקה. כך שהוראת המתמטיקה והמדעים נראית כבעלת פוטנציאל משיכה גבוה יותר מההוראה של שאר המקצועות.

במחקר הכמותי המרואיינים "אולצו" להתייחס למימדים מסויימים. מתגובותיהם עולה כי :

ד. מיפוי מקצוע ההוראה, לפי תפיסת המרואיינים, על פני המימדים השונים מורה כי :

- במימדים שנוגעים להשקעה בעבודה ובהכשרה לעיסוק, בהשלכות השליליות של העיסוק על העוסקים בו ובתרומה לחברה מקצוע ההוראה מקבל ציונים גבוהים. דהיינו, השקעה רבה, צורך בעדכון מתמיד, שחיקה ותרומה לחברה.
- במימדים הנוגעים לתגמולים שהעוסקים במקצוע מקבלים, הן תגמולים אנטריסיים הקשורים למהות התפקיד, והן תגמולי אקסטרניים הקשורים לגורמים חיצוניים לתפקיד (שכר, תנאי העבודה וכו') העיסוק במקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים מקבל ציונים נמוכים.
- ה. הדפוסים הבולטים של קשר בין מאפיינים סוציו-דמוגרפים להערכת מקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים הם :

- הערבים נותנים למקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים ציונים גבוהים בכל המימדים שנבחנו, הן אלו הנוגעים לתגמולים והן אלו הנוגעים להשקעה ולמחיר שהעוסקים במקצוע משלמים.
- צעירים, גילאי 18-29 מעריכים פחות מהאחרים את התגמולים הכרוכים בעיסוק במקצוע.
- עולים מעריכים פחות מוותיקים את התגמולים האקסטרניים הכרוכים בעיסוק במקצוע (ביטחון תעסוקתי, מזעור פגיעה בחיי המשפחה) ויש להן הערכה גבוהה, יחסית לרמת היוקרה של המקצוע.

3. תדמית המורים

השאלות שבדקו את תדמית המורים היו מעוגנות בניסיון אישי של המרואיינים -- כהורים לילדים שלמדו בתיכון בעשור האחרון או הם עצמם כשהיו תלמידי תיכון. השאלה המתאימה ביקשה מהמורים: "חשוב על רוב המורים שהיו לילדיך בעשור האחרון. אם לא היו לך ילדים בתיכון בעשור האחרון חשוב על רוב המורים שלך" ולאחר מכן ביקשה מהם להעריך את התנהלותם של רוב המורים הללו, התנהגותם, או תכונותיהם בנושאים ובתחומים שונים.

שאלה נוספת היתה: "האם לדעתך רוב המורים בחרו במקצוע ההוראה מפני שבאמת רצו לעסוק בהוראה או מפני שלא היו להם סיכויים להתקדם במקצועות אחרים?"

טבלאות מספר 4 ו-5 מציגות את תגובות המרואיינים.

טבלה מספר 4 : הערכות למורים על פני מימדים שונים -- כלל המדגם ולפי לאום וותק

לפי לאום וותק					כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים			
א. התמצאות בחומר הלימודים						
63	11	23	21	29	במידה רבה מאד	
28	35	48	46	43	במידה רבה	
5	24	16	17	15	במידה מסוימת	
1	6	3	4	3	במידה מעטה או כלל לא	
3	24	10	12	10	לא ידעו להעריך / לא הכניסו	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	
ב. עידוד תלמידים להשקיע בלימודים						
69	11	20	18	27	במידה רבה מאד	
20	27	35	34	31	במידה רבה	
2	26	23	23	20	במידה מסוימת	
4	17	13	14	12	במידה מעטה או כלל לא	
5	19	9	11	10	לא ידעו להעריך / לא הכניסו	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	
ג. מסירות לעבודה						
65	10	19	17	26	במידה רבה מאד	
24	36	36	36	34	במידה רבה	
4	21	28	26	23	במידה מסוימת	
4	14	9	11	9	במידה מעטה או כלל לא	
3	19	8	10	8	לא ידעו להעריך / לא הכניסו	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	

טבלה מספר 4 (המשך)

לפי לאום וותק				כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
<u>ז. רמת השכלה</u>					
62	5	18	16	24	במידה רבה מאד
30	40	47	46	43	במידה רבה
4	26	19	21	18	במידה מסוימת
1	6	5	4	4	במידה מעטה או כלל לא
3	23	11	13	11	לא ידעו להעריך / לא הכניסו
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>ה. דוגמא לאנשים עם ערכים</u>					
59	9	17	16	24	במידה רבה מאד
35	30	37	36	35	במידה רבה
--	16	24	22	19	במידה מסוימת
3	16	11	11	10	במידה מעטה או כלל לא
3	29	11	15	12	לא ידעו להעריך / לא הכניסו
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>ו. דוגמא לאזרחות טובה</u>					
53	9	19	18	24	במידה רבה מאד
39	30	33	33	34	במידה רבה
2	16	24	23	19	במידה מסוימת
2	14	13	12	11	במידה מעטה או כלל לא
4	31	11	14	12	לא ידעו להעריך / לא הכניסו
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>ז. יכולת להוראה</u>					
54	6	14	14	20	במידה רבה מאד
32	29	31	31	31	במידה רבה
8	30	33	32	28	במידה מסוימת
3	8	10	9	9	במידה מעטה או כלל לא
3	27	12	14	12	לא ידעו להעריך / לא הכניסו
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>ח. התייחסות למקצוע ההוראה כאל שליחות</u>					
42	2	15	13	18	במידה רבה מאד
48	25	29	28	32	במידה רבה
4	25	23	24	20	במידה מסוימת
3	15	21	20	18	במידה מעטה או כלל לא
3	33	12	15	12	לא ידעו להעריך / לא הכניסו
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 4 (המשך)

לפי לאום וותק					כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים			
<u>ט. אהבה לעבודה</u>						
59	1	11	10	18	במידה רבה מאד	
34	22	28	27	28	במידה רבה	
3	27	34	33	28	במידה מסוימת	
1	10	9	9	7	במידה מעטה או כלל לא	
3	40	18	21	19	לא ידעו להעריך / לא הכניסו	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	
<u>י. עזרה לתלמידים שזקקו לעזרה נפשית וחברתית</u>						
45	3	13	11	17	במידה רבה מאד	
40	14	23	22	25	במידה רבה	
5	39	25	27	23	במידה מסוימת	
5	24	32	31	27	במידה מעטה או כלל לא	
5	20	7	9	8	לא ידעו להעריך / לא הכניסו	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	
<u>יא. ייחוס חשיבות לקידום תלמידים חלשים</u>						
39	2	12	11	15	במידה רבה מאד	
48	15	25	24	28	במידה רבה	
4	32	25	26	22	במידה מסוימת	
6	28	26	26	22	במידה מעטה או כלל לא	
3	23	12	13	13	לא ידעו להעריך / לא הכניסו	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	
<u>יב. ערור הרצון לעסוק בהוראה</u>						
62	2	6	5	15	במידה רבה מאד	
25	8	13	12	14	במידה רבה	
3	14	23	21	18	במידה מסוימת	
3	54	47	48	41	במידה מעטה או כלל לא	
7	22	11	14	12	לא ידעו להעריך / לא הכניסו	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	
<u>יג. תרומה להצלחת התלמידים</u>						
37	2	11	10	14	במידה רבה מאד	
48	35	35	35	37	במידה רבה	
11	35	30	31	28	במידה מסוימת	
--	14	14	15	12	במידה מעטה או כלל לא	
4	14	8	9	9	לא השיבו	
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ	

טבלה מספר 4 (המשך)

לפי לאום וותק				כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
י.ד.תחושה שבחרו במקצוע מחוסר ברירה					
56	3	5	5	14	במידה רבה מאד
37	17	11	12	16	במידה רבה
3	16	24	23	19	במידה מסוימת
1	39	46	55	37	במידה מעטה או כלל לא
3	25	14	15	14	לא ידעו להעריך / לא הכניסו
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
ט.ו. דמות להזדהות					
41	3	7	6	12	במידה רבה מאד
49	11	16	16	21	במידה רבה
4	26	25	25	21	במידה מסוימת
2	35	39	38	32	במידה מעטה או כלל לא
4	25	13	15	14	לא ידעו להעריך / לא הכניסו
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 5 : הערכות לסיבות לבחירה במקצוע ההוראה -- כלל המדגם ולפי לאום וותק

לפי לאום וותק				כלל המדגם	
ערבים	עולים	ותיקים	יהודים		
50	45	53	52	52	באמת רצו להיות מורים
28	35	24	26	26	לא היה להם סיכוי להתקדם במקצועות אחרים
22	20	23	22	22	לא השיבו
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

מטבלאות מספר 4 ו-5 מניתוחים נוספים ומתגובות המרואיינים במחקר האיכותני עולה כי :

- א. לכל אחד מהמשתתפים במחקר האיכותני היתה בעברו דוגמה למורה מוצלח ומרשים שאצלו ההוראה ביטאה אישיות חזקה וראויה להערכה. אולם, דמות זו היתה בבחינת היוצא מן הכלל.
- ב. מהתגובות בקבוצת המיקוד עולה כי הבוחר במקצוע ההוראה זה נתפס, בו זמנית, כאדם בעל ייחוד, מישהו שמסוגל להתעלות מעל לשיקולים הכלכליים, שרואה את העיסוק הזה, במובן מסוים, כשליחות. באותה שעה, נתפס אותו אדם, ברוב המקרים, כמי שלא היו לו ברירות רבות בדרך לבחירה הזאת. בינוני בכישוריו, ללא שאפנות רבה, ולרוב גם שחוק ומתוסכל ממה שעובר עליו במקצוע עצמו, כשהוא נטוע בסביבה אנושית אפרורית כמוהו. הסך הכול נטה לכיוון של ייחודיות שנוטה יותר לביטוי של תימהונית מסוימת וחולשה, מאשר לייחודיות שמבטאת עוצמה.
- ג. מתגובות המרואיינים במחקר הכמותי עולה כי :
 אין מאפיין בולט במיוחד בתדמית המורה. מבין 15 מימדי התדמית שנבדקו רק בשני מימדים קבל המקצוע הערכה גבוהה ע"י לפחות 65% מהמרואיינים וב-5 מימדים נוספים קבל המקצוע הערכה גבוהה ע"י לפחות 50% מהמרואיינים.

- המימדים הבולטים בתדמית המורים (לגביהם לפחות 65% מהמרוואיינים נתנו ציון גבוה) הם :
 - * התמצאות בחומר הלימודי
 - * רמת השכלה
- המימדים שהם משניים מבחינת תדמית המורה (למעלה ממחצית המרוואיינים ופחות משני שלישי נתנו למורים ציון גבוה במימדים אלו) הם :
 - * עידוד תלמידים להשקיע בלימודים
 - * מסירות לעבודה
 - * דוגמא לאנשים עם ערכים
 - * דוגמא לאזרחות טובה
 - * יכולת להוראה
 - * תרומה להצלחת התלמידים

4. נכונות להמליץ על עיסוק במקצוע ההוראה בבית ספר תיכון והסיבות לכך

התייחסות לעיסוק במקצוע ההוראה יכולה להיבדק בשתי רמות: רמה נמוכה יחסית -- נכונות להמליץ לאחרים על עיסוק במקצוע; כמה גבוהה -- נכונות הפרט לעסוק עצמו במקצוע. מאחר וגורמים אובייקטיביים עלולים לגרום לכך שלא כל אחד יכול לעסוק במקצוע ההוראה, בחרנו להתייחס לשתי הרמות. הפרק הנוכחי עוסק ברמה הראשונה. הפרק בוחן את הנושאים הבאים:

- המלצות לאדם אחר לגבי עיסוק במקצוע ההוראה
- הסבות להמלצה על עיסוק או הימנעות מעיסוק במקצוע ההוראה

א. נכונות להמליץ על עיסוק במקצוע ההוראה

בדיקת הנכונות להמליץ לאחרים התייחסה בנפרד לכל אחד מקבוצת המגדר. נוסח השאלה שבחנה את ההמלצה הצפויה של המרואיינים באשר לבחירת מקצוע ההוראה היה: "אם גבר צעיר/אישה צעירה בשלב של בחירת קריירה היה מתייעץ איתך אם לבחור במקצוע הוראה בתיכון כקריירה, האם היית מייעץ או לא היית מייעץ לו לבחור במקצוע זה?"
השאלות שהתייחסו לקבוצות מגדר שונות הוצגו בסדר מתחלף.

טבלה מספר 6 מציגה את תגובות המרואיינים.

טבלה מספר 6: כוונות להמלצה על מקצוע ההוראה בביה"ס התיכון

א. המלצות לגבר

רמת השכלה			מגדר		כלל הערבים	יהודים עולים	יהודים ותיקים	כלל היהודים	כלל המדגם	
תואר אקדמי	תיכונית + אקדמאית חלקית	פחות מתיכונית	נשים	גברים						
19	26	50	23	26	59	6	20	18	25	בטוח שכן
28	21	8	27	20	1	30	28	28	23	חושב שכן
24	23	17	20	25	11	25	25	25	23	חושב שלא
21	26	25	25	23	24	22	25	24	24	בטוח שלא
8	4	--	5	6	5	17	3	6	5	לא השיבו
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

דתיות				גיל				
חילוני	מסורתי	דתי	חרדי	66+	65-45	44-30	29-18	
15	24	14	22	37	24	23	21	בטוח שכן
29	22	33	26	25	27	26	16	חושב שכן
29	22	20	10	8	22	23	29	חושב שלא
23	27	29	26	20	21	25	29	בטוח שלא
4	5	4	16	10	6	3	5	לא השיבו
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

ב. המלצות לאישה

רמת השכלה			מגדר		כלל הערבים	יהודים עולים	יהודים ותיקים	כלל היהודים	כלל המדגם	
תואר אקדמי	תיכונות + אקדמאית חלקית	פחות מתיכונות	נשים	גברים						
23	35	58	31	32	65	8	28	24	31	בטוח שכן
31	20	11	28	20	--	29	30	29	25	חושב שכן
20	18	14	14	23	9	18	21	21	19	חושב שלא
17	23	17	21	18	23	27	18	19	20	בטוח שלא
9	4	--	6	7	6	19	4	7	6	לא השיבו
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

דתיות				גיל				
חילוני	מסורתי	דתי	חרדי	66+	65-45	44-30	29-18	
21	27	30	34	44	28	31	30	בטוח שכן
28	35	30	23	23	27	29	17	חושב שכן
26	14	6	23	11	19	19	21	חושב שלא
18	19	28	10	11	19	18	27	בטוח שלא
6	5	6	10	11	7	3	5	לא השיבו
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

מטבלה מספר 6 ומתגובות המרואיינים במחקר האיכותני עולה כי :

1) במחקר האיכותני נמצא כי כאשר אנשים התבקשו לדמות את תגובתם במצב בו אדם צעיר קרוב אליהם יספר להם כי בחר במקצוע ההוראה כקריירה. התגובות הטיפוסיות היו דואליות, מצד אחד היתה הפתעה ומבוכה (זה מקצוע שלא מצפים מאדם בחוג שלהם) אך מצד שני הערכה על תרומתו לחברה, מישהו שמרגיש שליחות. יחד עם זה, ראוי לציין כי חלק גדול הניחו כי הוא בחר בקריירה זו מחוסר ברירה. גם תגובות המרואיינים במחקר הכמותי הצביעו על כך שהמקצוע אינו מועדף.

2) כאשר נשוא ההמלצה הוא גבר

- א) לכמחצית מהמרואיינים (48%) יש עמדה חיובית כלפי האפשרות שגבר יפנה למקצוע ההוראה, אך רק כרבע (25%) אכן בטוחים כי ימליצו על עיסוק זה.
- ב) מבדיקת הקשר עם מאפיינים סוציו-דמוגרפים עולה כי :
 - חלקם של מי שמוכנים להמליץ על עיסוק במקצוע נמוך במיוחד בקרב העולים (6%) וגבוה במיוחד בקרב הערבים (59%).
 - חלקם של מי שבטוחים כי ימליצו לפנות להוראה יורד עם העלייה בהשכלת הממליץ (מ-50% בקרב מי שהשכלתם פחות מתיכונות, ל-26% בקרב בעלי השכלה תיכונית או אקדמית חלקית ל-19% בקרב עלי השכלה אקדמית).
 - לא נמצאו הבדלים מגדריים מובהקים.

3) כאשר נשוא ההמלצה היא אישה

א) חלקם של המביעים עמדה חיובית עולה מעט (ל-56%); כשליש (31%) בטוחים כי יהיו מוכנים להמליץ.

ב) תמונה הקשר עם מאפיינים סוציו-דמוגרפים דומה, כמעט זהה, לקשר שבין מאפיינים סוציו-דמוגרפים לבין הנכונות להמליץ לגבר על פנייה למקצוע ההוראה.

ב. הסיבות לנכונות להמליץ או לחילופין, לא להמליץ על פנייה למקצוע ההוראה

הסיבות להמלצה או לאי המלצה לאחרים על פנייה למקצוע ההוראה נבחנו באמצעות השאלות הבאות:

- שאלה שהופנתה למרואיינים שאמרו כי הם בטוחים או חושבים שהיו מייעצים לבחור במקצוע ההוראה: "מדוע היית מייעץ לבחור בקריירה של הוראה בתיכון?"
 - שאלה שהופנתה למרואיינים שאמרו כי הם בטוחים חושבים שלא היו מייעצים לבחור בקריירה של הוראה: "מדוע היית מייעץ לא לבחור בקריירה של הוראה בתיכון?"
- השאלות היו פתוחות והמרואיינים השיבו להן ללא הכוונה נוספת על השאלה.

טבלאות מספר 7 ו-8 מציגות את תגובות המרואיינים.

טבלה מספר 7 : הסיבות להמלצה לפנות למקצוע ההוראה

א) המלצה לגבר

מגדר	מגזר				כלל היהודים	כלל המדגם	
	גברים	נשים	ערבים	עולים ותיקים			
32	27	--	24	39	37	29	זה מקצוע עם שליחות / מקצוע חשוב
15	36	66	13	14	14	25	מקצוע מעניין / מקצוע טוב
14	9	--	15	15	15	12	חסרים גברים בהוראה
11	3	7	--	8	7	7	עבודה מאד מסודרת ולא פוגעת במשפחה / חופשות רבות
4	8	11	--	6	5	6	מקצוע שאפשר להתקדם בו
7	4	2	--	7	6	5	חסרים מורים טובים בישראל
--	1	5	--	1	5	5	בעצמו מורה/מישהו מבני המשפחה
4	3	4	--	4	4	4	ביטחון כלכלי
2	1	2	--	2	1	2	צריך כח צעיר ומכיר את הנוער
3	3	1	--	1	2	3	אחר
3	1	--	--	4	3	3	לא פירטו

ב) המלצה לאישה

מגזר		מגזר			כלל היהודים	כלל המדגם	
נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים			
31	29	--	18	39	37	30	זה מקצוע עם שליחות / מקצוע חשוב
17	33	62	17	16	15	24	מקצוע מעניין / מקצוע טוב
2	8	4	11	4	2	5	יש לעודד נשים צעירות להיות מורות
30	9	9	4	26	23	21	עבודה מאד מסודרת ולא פוגעת במשפחה / חופשות רבות
2	4	4	--	3	2	3	מקצוע שאפשר להתקדם בו
6	4	4	--	6	5	5	חסרים מורים טובים בישראל
4	2	5	--	3	5	3	בעצמה מורה/ מישהו מבני המשפחה
7	9	14	--	7	6	8	ביטחון כלכלי
1	--	--	--	1	1	1	צריך כח צעיר ומכיר את הנוער
1	4	--	--	3	3	2	אחר
1	3	4	--	1	1	2	לא פירוט

טבלה מספר 8 : הסיבות להמלצה שלא לבחור במקצוע ההוראה

א) המלצה לגבר

מגזר		מגזר			כלל היהודים	כלל המדגם	
נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים			
31	30	2	39	34	35	31	שכר נמוך ביחס להשקעה
24	21	18	14	26	24	23	השכר לא מתאים לגבר/שכר נמוך
14	11	21	31	8	12	13	מקצוע תובעני/קשה/שחיקה
10	10	2	--	13	11	10	מקצוע שפחות מתאים לגברים/מקצוע נשי
4	8	12	7	3	4	6	אחר (מקצוע משעמם, אין לאן להתקדם, לא נדרש בארץ, לא טוב)
6	8	29	--	4	4	7	לא יודע
12	14	--	20	15	15	13	מעמד המורה
3	1	--	3	2	2	2	מערכת החינוך לקויה מהיסוד

2) המלצה לאישה

מגזר		מגזר			כלל היהודים	כלל המדגם	
נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים			
33	35	6	39	39	39	35	שכר נמוך ביחס להשקעה
9	5	--	--	10	8	7	שכר נמוך
28	25	25	39	24	26	26	מקצוע תובעני/קשה/שחיקה
7	7	6	13	8	7	7	אחר (מקצוע משעמם, אין לאן להתקדם, לא נדרש בארץ, לא טוב)
1	6	30	--	1	1	4	לא יודע
20	18	--	11	24	21	19	מעמד המורה
3	2	--	3	3	3	2	מערכת החינוך לקויה מהיסוד

מטבלאות מספר 7 ו-8 עולה כי :

1) הגורמים המניעים המלצה לפנות להוראה

א) הגורמים המניעים המלצה או אי המלצה לפנות למקצוע ההוראה נחלקים ל-3 קבוצות : גורמים הקשורים בחברה כולה, גורמים הקשורים למקצוע וגורמים הקשורים לפרט נשוא ההמלצה. שני הגורמים העיקריים המניעים המלצה לפנות להוראה הן לגברים והן לנשים הם :

- גורם הקשור לחברה : הוראה זה מקצוע עם שליחות
- גורם הקשור למקצוע : מקצוע מעניין
- באשר לגורם השלישי יש השלכות של המגדר של נשוא ההמלצה :
- כאשר המדובר בגבר, הגורם השלישי קשור אף הוא לחברה ולא לפרט עצמו – חסרים גברים במקצוע ההוראה.
- כאשר מדובר באישה הגורם קשור לנשוא ההמלצה : תנאי העבודה מתאימים לאישה בעלת משפחה.

ב) מבדיקת הקשר עם מאפיינים סוציו-דמוגרפים עולה כי :

1) כאשר מדובר בהמלצה לגבר

- בקרב היהודים יש משקל שווה לכך שהמקצוע מעניין ולכך שחסרים גברים בהוראה. בקרב הערבים הוזכר רק גורם אחד מבין השלושה – המקצוע מעניין.
- גברים מזכירים את מאפייני המקצוע (מעניין) משמעותית יותר מנשים.
- החרדים מייחסים יותר מהאחרים משמעות לכך שהמקצוע נותן ביטחון כלכלי.

2) כאשר מדובר בהמלצה לאישה

- ערבים מציינים את מאפייני המקצוע (מעניין) משמעותית יותר מאשר יהודים. ערבים מציינים גם את נושא הביטחון הכלכלי משמעותית יותר משמציינים זאת היהודים.
- נשים מציינות יותר מגברים את תנאי העבודה המתאימים לנשים בעלות משפחה.
- חרדים מציינים יותר מהאחרים את התאמת המקצוע לאישה בעלת משפחה. ומציינים קצת יותר מהאחרים את גורם הביטחון הכלכלי.
- צעירים (גילאי 18-29) מציינים יותר מהאחרים את גורם הביטחון הכלכלי.

2) הגורמים המניעים מלהמליץ על פנייה למקצוע ההוראה

א) כאשר מדובר בהמלצה לגבר

1) הגורם העיקרי הוא השכר הנמוך ; חלק מהמרוואיינים אף הדגישו כי השכר של אנשי הוראה אינו מתאים לגברים. שני נושאים נוספים שעלו, אם כי בשכיחות נמוכה משמעותית מזו שבה צויין נושא השכר, קשורים למאפייני המקצוע ולתדמיתו – זה שהוא תובעני וטענה כללית שהמקצוע אינו מתאים לגברים.

2) מבדיקת הקשר עם מאפיינים סוציו-דמוגרפים עולה כי :

- נושא השכר בולט בכל השכבות
- תובענות המקצוע בולטת בעיקר בקרב העולים והערבים.
- לא נמצאו הבדלים מגדריים.

ב) כאשר מדובר בהמלצה לאישה

(1) עלו שני חסמים עקרוניים לפנייה למקצוע ההוראה : שכר נמוך ושחיקה.

(2) מבדיקת הקשר עם מאפיינים סוציו-דמוגרפים עולה כי :

- נושא השכר בולט בכל השכבות, להוציא במגזר הערבי (במגזר הערבי אחוז גבוה (30%) לא ידעו לפרט חסמים מפני פנייה למקצוע ההוראה).
- נושא השחיקה בולט בכל השכבות השונות.
- לא נמצאו הבדלים מגדריים.

5. נכונות הפרט עצמו לפנות למקצוע ההוראה

כאמור, הרמה הגבוהה של נכונות לפנות למקצוע ההוראה היא הנכונות של הפרט עצמו. הפרק עוסק בנושא זה כמו גם בסיבות לנכונות או אי נכונות לפנות למקצוע ההוראה.

א. נכונות הפרט עצמו לפנות למקצוע ההוראה

נכונות הפרט עצמו לפנות למקצוע ההוראה התייחסה לכל אחד מהתנאים הבאים :

- הפרט יעבור הסבה מקצועית על ידי גוף מקצועי שיממן את ההכשרה ובתקופת ההכשרה ניתן יהיה להמשיך לעבוד כרגיל. נוסח השאלה המתאימה היה: "אם גוף מקצועי, כמו למשל מכון ויצמן, היה מציע לך לעבור בתנאים נוחים הכשרה מקצועית להוראה בבית ספר תיכון, כאשר עלות ההכשרה היתה ממומנת על ידי מכון ויצמן ושעות הלימודים היו כאלו שהיתה לך אפשרות להמשיך בזמן הלימודים בעבודתך הנוכחית, האם היית מקבל או לא היית מקבל הצעה זו?"

- ההסבה תהיה להוראת המתמטיקה ומדעים בתנאים הנ"ל. נוסח השאלה המתאימה היה: "ואם ההצעה של מכון ויצמן תתייחס להוראה בתיכון של מקצועות המתמטיקה והמדעים. האם אז היית מקבל או לא היית מקבל הצעה זו?"

- ניתן לעסוק במקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת. נוסח שאלה המתאימה היה: "ואם תוכל להמשיך לעבוד בעבודתך הנוכחית ובנוסף לכך לעבוד מספר שעות נוספות בהוראת המתמטיקה והמדעים. האם אז היית מקבל או לא היית מקבל הצעה זו?"

לפני שנציג את הנתונים יש להציג את ההערות הבאות :

- הניסיון מורה כי שאלות שבוחנות צפי להתנהגות בעתיד, אם וכאשר ניתן יהיה לבצע אותה, מעלות אומדן יתר לחלקם של מי שאכן יממשו את ההתנהגות. בדרך כלל רק מי שאומרים כי הם בטוחים שיממשו את ההתנהגות, ולא כולם, צפויים לממש אותה. יחד עם זאת, גם מי שאומרים כי הם רק חושבים שיממשו את ההתנהגות יכולים להוות פוטנציאל שיש להתייחס אליו.
- סביר להניח כי התגובות בכלל המדגם מביעות בעיקר עמדות כלפי פנייה למקצוע ההוראה ולא כוונה להתנהגות. כפי שעולה מהנתונים היו מרואיינים שמסיבות אובייקטיביות (כמו רמת השכלה נמוכה) לא יוכלו לפנות למקצוע ההוראה, אך הם הביעו נכונות לכך. בפרק המסכם נאתר את הפוטנציאל האמיתי לפנייה למקצוע ההוראה.
- מאחר ועיסוק במקצוע ההוראה מחייב השכלה אקדמית, בחנו את הנכונות להסבה מקצועית להוראה בנפרד בכל אחת משתי הקבוצות: בעלי השכלה אקדמית, אנשים שהשכלתם תיכונית או אקדמית חלקית.

טבלה מספר 9 מציגה את תגובות המרואיינים.

טבלה מספר 9 : רמת הנכונות לעסוק במקצוע ההוראה בתנאים שונים

א. כלל המדגם, לפי לאום וותק בארץ, מגדר וגיל

רמת השכלה			מגדר		לפי וותק ולאום				כלל המדגם	
תואר אקדמי	תיכונתית + אקדמאית חלקית	פחות מתיכונתית	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	כלל היהודים		
(1) נכונות להסבה מקצועית להוראה ללא פרוט המקצוע										
24	31	31	28	28	49	9	26	24	28	בטוח שהייתי מקבל
25	23	20	26	21	3	22	29	28	23	חושב שהייתי מקבל
11	8	3	9	8	1	20	9	11	8	חושב שלא הייתי מקבל
26	29	28	27	30	21	38	28	30	27	בטוח שלא הייתי מקבל
9	5	9	7	8	17	6	5	5	8	יש לי הכשרה
5	4	9	3	6	9	5	3	3	6	לא השיבו
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
(2) נכונות להסבה להוראת מקצועות מתמטיקה ומדעים										
21	25	35	24	24	44	15	21	20	24	בטוח שהייתי מקבל
14	19	2	17	12	2	11	19	18	15	חושב שהייתי מקבל
13	10	3	9	13	--	20	13	14	11	חושב שלא הייתי מקבל
37	36	43	37	37	22	42	39	40	37	בטוח שלא הייתי מקבל
6	6	8	4	8	22	5	2	3	6	יש לי הכשרה
9	4	9	9	6	10	5	6	5	7	לא השיבו
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
(3) נכונות לפנות להוראת מתמטיקה ומדעים בקריירה נוספת										
19	18	27	15	24	37	12	16	16	19	בטוח שהייתי מקבל
18	18	8	18	17	5	14	22	21	18	חושב שהייתי מקבל
10	14	8	15	9	2	23	12	14	12	חושב שלא הייתי מקבל
39	41	41	43	37	28	40	43	43	40	בטוח שלא הייתי מקבל
7	5	8	4	7	20	5	2	3	5	יש לי הכשרה
7	4	8	5	6	9	6	5	5	6	לא השיבו
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

מטבלה מספר 9 ומתגובות המרואיינים במחקר האיכותני עולה כי :

- (1) אף אחד ממשתתפי המחקר האיכותני לא מנה את מקצוע ההוראה כאחד המקצועות הנחשבים או המועדפים. היו אמנם כאלו ששקלו פנייה למקצוע, בעיקר אחרי התנסות בו בעת השרות הצבאי, אך זנחו את הרעיון בעיקר משיקולים מעשיים.

- (2) יחד עם האמור לעיל, הן ממצאי המחקר האיכותני והן ממצאי המחקר הכמותי מורים כי: הסיכויים להסבה מקצועית של אנשים שכיום גם עוסקים במקצוע מסוים אינם אפסיים. מסקנה זו נשענת בעיקר על ממצאי המחקר הכמותי אולם יש לה חיזוק גם במחקר האיכותני. מתגובות המרואיינים בקבוצות המיקוד חזר ממצא האומר שיש פער בין המקצועות בהם אנשים עוסקים או מתעדים לעסוק בהם לבין המקצוע בו באמת היו רוצים לעסוק. חלק לא מבוטל של האנשים מושפעים מ"סוכני שכנע" (בנושא הנדון בעיקר הורים) ובחרים מקצוע על סמך שיקולים שלא תמיד קשורים לנטיות הלב שלהם. אנשים אלו יהיו פתוחים לניסיונות שכנוע להסבה מקצועית. רק במבט לאחור באה ההבנה שההחלטה שלכאורה היתה זמנית של מקצוע הפכה להיות החלטה לחיים. אנשים אלו יכולים להיות פתוחים להסבה מקצועית, בעיקר אם שיקולים פרקטיים יתמכו בה.
- (3) במחקר הכמותי נמצא כי היקף העמדות התומכות בפנייה למקצוע ההוראה, בהתייחס לתנאים השונים שנבחנו הוא כדלהלן:

בטוח או חושב שמוכן	חושב שמוכן	בטוח שמוכן	
52%	24%	28%	פנייה למקצוע ההוראה בכלל
40%	18%	22%	פנייה למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים
37%	18%	19%	פנייה למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת

כאמור, התגובות מצביעות בעיקר על עמדות. בפרק המסכם נאטר את הפוטנציאל האמיתי לפנייה למקצוע ההוראה.

- (4) מבדיקת הקשר עם מאפיינים סוציו-דמוגרפים עולה כי:

א) בתנאי בו מדובר על מקצוע ההוראה בכלל, ללא פרוט תחום כלשהו:

- חלקם של מי שאמרו כי הם בטוחים שהיו מקבלים את ההצעה גבוהה, יחסית, בקרב הערבים ונמוך, יחסית בקרב העולים.
- חלקם של מי שאמרו כי הם בטוחים שיקבלו את ההצעה נמוך, יחסית, בקרב בעלי השכלה אקדמאית.
- לא נמצאו הבדלים מגדריים.

ב) כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים

דפוס הקשר עם מאפיינים סוציו-דמוגרפים זהה לזה שנוגע לתנאי הקודם.

ג) כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת

- חלקם של מי שבטוחים כי היו מקבלים את ההצעה גבוהה, יחסית, בקרב הערבים. במגזר היהודי לא נמצאו הבדלים מובהקים בין וותיקים לעולים.
- חלקם של מי שבטוחים כי היו מקבלים את ההצעה גבוהה בקרב הגברים יותר מאשר בקרב הנשים.
- חלקם של מי שהיו מקבלים את ההצעה גבוהה דווקא בקרב מי שאינם יכולים לקבלה (בשל השכלה נמוכה).

ב. הסיבות לנכונות או לאי נכונות לפנות להוראה בתיכון

הסיבות לנכונות או אי נכונות לפנות למקצוע ההוראה נבחנו הן ישירות באמצעות שאלות ישירות והן בעקיפין, באמצעות בדיקת הקשרים בין תדמית מקצוע ההוראה לבין הנכונות לעסוק במקצוע. הסיבות נבחנו בנפרד בהתייחס לכל אחד מהתנאים שפורטו לעיל לגבי הפנייה למקצוע ההוראה בתיכון. השאלות הישירות פנו לאנשים שאמרו כי הם בטוחים או חושבים שהיו מקבלים את ההצעה להסבה למקצוע ההוראה ובחנו "מדוע היית מסכים לעבור למקצוע ההוראה?"

מרואיינים שהשיבו כי הם בטוחים או חושבים שלא היו מקבלים את ההצעה נשאלו: "מדוע לא היית מסכים לעבור למקצוע ההוראה?"

טבלאות מספר 10 ו-11 מציגות את תגובות המרואיינים.

טבלה מספר 10 : הסיבות לנכונות לפנות למקצוע ההוראה בתנאים שונים -- כלל המדגם ולפי לאום,

ותק, מגדר והשכלה

(סכום האחוזים עולה על 100% הואיל והיו מרואיינים שלא ציינו יותר מסיבה אחת)

א. נכונות להסבה מקצועית להוראה ללא פרוט המקצוע

השכלה			מגדר		לפי לאום וותק				כלל המדגם	הסיבות
תואר אקדמי	אקדמית חלקית	תיכונית לא מלאה	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	כלל היהודים		
9	21	34	16	18	39	--	14	13	17	הכשרה חינוך
16	10	20	12	15	8	4	16	14	13	מקצוע עם שליחות/מקצוע חשוב
14	12	3	13	12	18	3	12	11	12	בשביל להתקדם בחיים
14	11	8	14	10	15	17	11	11	12	מקצוע מעניין/טוב
13	5	--	11	4	--	12	9	9	8	תנאים נוחים/חופשות/שעות עבודה/טיפול במשפחה
4	10	17	5	12	13	10	7	7	8	הרחבת אופקים
9	6	3	9	5	1	--	9	8	7	חושב שזה מתאים לי (ללא פרוט)
5	6	--	6	4	2	7	6	6	5	מקצוע עם הרבה סיפוק
6	6	--	8	3	--	4	7	6	5	סומך על ההדרכה של מכון וייצמן
3	7	5	5	5	6	--	5	5	5	נשמעת הצעה טובה
3	2	14	2	5	1	13	3	4	4	היום מורים מרוויחים טוב מאוד
--	3	--	2	2	--	--	3	2	2	חסרים מורים טובים בישראל
2	2	3	1	3	1	5	2	2	2	הכנסה נוספת
2	1	--	2	--	--	14	--	1	1	יש ניסיון עבודה עם ילדים
2	2	--	2	2	--	4	2	2	2	אחר
4	3	--	--	7	5	5	3	3	3	לא יודע

ב. נכונות להסבה למקצועות המתמטיקה והמדעים

השכלה			מגדר		לפי לאום וותק					כלל המדגם	הסיבות
תואר אקדמי	אקדמית חלקית	תיכונית לא מלאה	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	כלל היהודים			
36	36	12	44	24	34	22	36	34	34	אוהב את תחום המדעים	
11	7	25	8	12	10	5	10	10	10	מקצוע עם שליחות/מקצוע חשוב	
7	9	30	5	15	36	--	4	3	10	הרחבת אופקים	
9	11	6	5	16	--	36	10	13	10	מקצוע מעניין/טוב/נותן סיפוק	
10	6	--	8	7	--	5	9	9	7	סומך על ההדרכה של מכון וייצמן	
5	7	4	10	2	5	3	7	6	6	בשביל להתקדם בחיים	
5	6	6	4	7	13	--	4	4	5	הכשרה חינם	
1	1	13	2	2	5	--	1	1	2	מקצוע עם הרבה סיפוק	
1	3	--	1	2	--	--	2	2	2	חסרים מורים טובים בישראל	
1	3	4	1	3	2	--	3	2	2	הכנסה נוספת	
2	1	--	2	1	--	9	1	2	1	תנאים נוחים/חופשות/שעות עבודה/טיפול במשפחה	
--	2	--	--	2	--	9	--	1	1	היום מורים מרוויחים טוב מאוד	
2	1	--	2	1	--	9	1	2	1	תנאים נוחים/חופשות/שעות עבודה/טיפול במשפחה	
1	--	12	1	1	--	--	2	2	1	משעמם במקצוע הנוכחי	
3	2	--	1	4	--	--	3	3	2	הכל תלוי בתנאים	
11	10	--	12	8	--	10	5	12	5	אחר	
1	3	4	1	3	1	--	3	2	2	לא יודע	

ג. נכונות לפנות להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת

לפי לאום וותק				כלל המדגם	הסיבות
ערבים	עולים	ותיקים	כלל היהודים		
52	16	17	17	24	הכנסה נוספת
8	19	26	25	22	מקצוע עם שליחות/מקצוע חשוב
--	3	17	15	13	אוהב את תחום המדעים/ אוהב את המקצוע
--	25	10	12	10	מקצוע מעניין/טוב
--	16	6	7	6	מקצוע לטווח ארוך/ לא מפריע לעבודה הנוכחית
--	--	5	5	4	תנאים נוחים/חופשות/שעות עבודה/טיפול במשפחה
16	--	2	2	4	בטחון כלכלי
--	7	5	5	4	הרחבת אופקים
--	--	4	4	3	מקצוע עם הרבה סיפוק
6	3	2	2	3	בשביל להתקדם בחיים
--	--	4	3	3	הכשרה חינם
2	--	4	4	3	נשמעת הצעה טובה
--	4	3	3	2	חסרים מורים טובים בישראל
5	7	6	6	6	אחר
5	--	1	1	2	לא יודע

טבלה מספר 11 : הגורמים המניאים מפנייה למקצוע ההוראה -- כלל המדגם ולפי לאום, ותק, מגדר והשכלה

(סכום האחוזים עולה על 100% הואיל והיו מרואיינים שלא ציינו יותר מסיבה אחת)

א. נכונות להסבה מקצועית להוראה ללא פרוט המקצוע

השכלה			מגדר		לפי לאום וותק				כלל המדגם	הסיבות
תואר אקדמי	אקדמית חלקית	תיכונית לא מלאה	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	כלל היהודים		
18	28	24	28	18		31	24	25	23	לא מתאים להוראה
17	29	--	13	29	35	14	22	20	21	לא מעניין אותי
19	10	--	13	13	21	5	15	12	13	עוסק במקצוע אחר
11	8	36	11	12	32	11	8	9	11	מבוגר מדי
10	8	8	8	9	--	4	12	10	9	שכר/תנאים
6	8	4	11	3	--	7	8	8	7	עבודה קשה/שוחקת
7	5	--	9	4	--	11	5	7	6	היחס למורים
1	2	7	3	--	11	1	1	1	2	אין זמן
1	--	--	1	--	--	--	--	--	--	היה מורה בעבר
1	2	--	--	3	--	--	2	1	1	לא צריך את מכון ויצמן
5	3	5	6	3	--	5	5	5	4	לא רלוונטי מבחינתו
4	1	16	1	5	11	9	--	2	3	אחר
1	--	--	--	1	--	--	1	--	--	לא יודע

ב. סיבות לאי נכונות להסבה למקצועות המתמטיקה והמדעים

השכלה			מגדר		לפי לאום וותק				כלל המדגם	הסיבות
תואר אקדמי	אקדמית חלקית	תיכונית לא מלאה	נשים	גברים	ערבים	עולים	ותיקים	כלל היהודים		
30	43	5	35	32	--	19	31	37	33	לא טוב במקצועות ריאליים
20	25	17	25	19	5	32	21	23	22	לא מתאים
14	14	39	15	16	46	13	14	14	16	לא מעניין אותי
10	4	23	7	10	27	14	5	7	8	מבוגר מדי
10	2	7	5	7	--	--	8	6	6	שכר/תנאים
8	6	--	5	8	16	--	7	6	6	עוסק במקצוע אחר
4	3	--	4	3	--	6	3	4	4	היחס למורים
4	3	4	3	4	--	5	3	4	3	עבודה קשה/שוחקת
1	1	5	2	--	11	1	--	--	1	אין זמן
1	--	--	--	1	--	--	1	--	--	לא צריך את מכון ויצמן
3	1	--	1	2	--	9	--	2	2	אחר
3	--	--	1	2	--	1	2	2	2	לא יודע

ג. סיבות לאי נכונות לפנות להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת

לפי לאום וותק				כלל המדגם	הסיבות
ערבים	עולים	ותיקים	כלל היהודים		
6	22	21	21	25	לא טוב במקצועות ריאליים
3	32	22	24	22	לא מתאים
34	10	12	11	13	לא מעניין אותי
11	9	12	12	13	עוסק במקצוע אחר / מרוצה מהמקצוע בו עוסק
25	8	11	11	12	אין זמן
22	13	6	7	9	מבוגר מדי / לא מתאים מסיבות אובייקטיביות
--	6	7	7	6	עבודה קשה/שוחקת
--	--	4	3	3	שכר/תנאים
--	6	2	3	3	היחס למורים
--	--	2	2	1	לא יודע

מטבלאות מספר 10 ו-11 ומתגובות המרואיינים במחקר האיכותני עולה כי:

1) הגורמים המניעים נכונות להסבה למקצוע ההוראה

- א) כאשר מדובר בפנייה למקצוע ההוראה בכלל אין קונצנוס בין המרואיינים לגבי גורם אחד שהוא המניע לבחירה במקצוע. עולים ארבעה גורמים שבוטלים יותר מהאחרים, אולם לאף אחד מהם אין בולטות משמעותית. הגורמים שצוינו הם:
- קבלת הכשרה חינם (ראוי לציין כי גורם זה בולט במיוחד בקרב מי שאובייקטיבית לא מתאימים לכך משום רמת ההשכלה הנמוכה שלהם. נושא זה בולט במיוחד בקרב הערבים).

- מקצוע שעיסוק בו הוא בבחינת שליחות.
 - מקצוע מעניין
 - מאפשר התקדמות בחיים
- (ב) כאשר מדובר בהסבה להוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים מופיע גורם בולט אחד, משיכה לתחום המדעים.
- (ג) כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת הסיבות העיקריות לצעד כזה הן גם משיקולים אגואיסטיים -- הכנסה נוספת, מקצוע מעניין, נושא מושך -- והן אלטרואיסטיות -- מקצוע עם שליחות.

(2) הגורמים שמהווים חסמים מפנייה למקצוע ההוראה

- (א) כאשר מדובר בהוראה בכלל, החסמים העיקריים קשורים בפרט עצמו: המקצוע לא מתאים לפרט, מקצוע ההוראה לא מעניין את הפרט, עיסוק במקצוע אחר וגורמים אובייקטיביים כמו גיל.
- (ב) כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים החסך העיקרי הוא אי התאמה מפאת חוסר עניין, נטייה או כישורים בתחום וכן חוסר עיין במקצוע.
- (ג) כאשר מדובר בהוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת, החסם העיקרי הוא דחייה מפני עיסוק במתמטיקה ומדעים. החסם השני הוא כח המשיכה של העיסוק הנוכחי.
- עד כאן תגובות לשאלות ישירות. כאמור הסקר איתר גם את גורמי המשיכה ואת גורמי הדחייה מפנייה למקצוע ההוראה גם בעקיפין, באמצעות הקשרים שבין תדמית המקצוע ותדמית העסקים בו לבין הנכונות לעסוק במקצוע.

(3) ניתוח הקשרים בין הערכת מקצוע ההוראה המתמטיקה והמדעים על פני מימדים שונים לבין הנכונות

להסבה לעיסוק במקצוע

כאמור, איתור הגורמים שתורמים להסבר ההבדלים בין מרואיניים באשר לגורמים בעטיים הם מוכנים או לא מוכנים להסבה להוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים נעשה גם בעקיפין. הבדיקה היתה באמצעות בחינת הקשר בין ההערכות למקצוע לבין הנכונות להסבה להוראת המקצוע. מניתוחים אלו עולה כי יש קשר חיובי בין הערכת המקצוע במימדים הבאים לבין הנכונות להסבה למקצוע (ככל שהמקצוע מוערך יותר הנכונות להסבה למקצוע עולה).

- אפשרות התקדמות במסלול הקריירה

- השכר

- ביטחון תעסוקתי

- מזעור פגיעה בחיי המשפחה

- יוקרת המקצוע

- התנאים הפיסיים בהם העבודה מתבצעת

- הסביבה החברתית בה העבודה מתבצעת

- האתגר

- הגשמה עצמית

- הצורך בהתעדכנות

סביר כי העלאת תדמית המקצוע במימדים אלו עשויה להעלות את כוח המשיכה שלו.

לא נמצאו קשרים עם הערכת המקצוע במימדים הבאים:

- תרומת המקצוע לחברה

- רמת ההשקעה שהמקצוע דורש

- המידה בה המקצוע שוחק

נראה כי הערכת המקצוע על פני שלושת מימדים אלו פחות חשובה בהחלטה על הסבה לעיסוק בהוראת מתמטיקה ומדעים.

6. מעגלי פוטנציאל

על-סמך הנתונים על רמת הנכונות של המרוויין לפנות למקצוע ההוראה (טבלה מספר 9) ועל סמך נתוני ההשכלה שלו הוגדרו מספר מעגלי הפוטנציאל להסבה למקצוע ההוראה. המעגלים הוגדרו בנפרד לכל אחד משלושת התנאים הבאים:

- מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע ההוראה בכלל
- מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים
- מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת

המעגלים השונים, מוצגים לפי סדר סיכויי מימוש הפוטנציאל, וההגדרות לכל מעגל:

- אנשים בעלי תואר אקדמי שאומרים כי הם בטוחים שיקבלו את ההצעה להסבה להוראה
 - אנשים בעלי תואר אקדמי שאומרים כי הם חושבים שיקבלו את ההצעה להסבה להוראה
 - אנשים בעלי השכלה תיכונית או אקדמית לא מלאה שאומרים כי הם בטוחים שיקבלו את ההצעה להסבה להוראה.
 - אנשים בעלי השכלה תיכונית או אקדמית לא מלאה שאומרים כי הם חושבים שיקבלו את ההצעה להסבה להוראה.
- טבלאות מספר 12-15 מציגות את גודלם של מעגלי הפוטנציאל השונים, את הפרופיל הסוציו-דמוגרפי שלהם ואת תפישותיהם ועמדותיהם לגבי השיקולים החשובים בהחלטה בבחירת מקצוע, את תדמית מקצוע הוראת המתמטיקה והמדעים ואת תדמית המורים.
- לצורך השוואה יוצגו גם הקבוצות שעל פי השכלתם יכולים להוות פוטנציאל להסבה למקצוע ההוראה אולם הם לא מוכנים לעשות זאת. הנתונים המתאימים מופיעים בטבלאות 16-19.

טבלה מספר 12: גודלם ומאפייניהם של מעגלי הפוטנציאל השונים

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים					מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל					גודל הפוטנציאל
	בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	
8.4	8.7	9.8	10.8	7.7	8.6	11.0	14.7	11.8	10.8	גודל הפוטנציאל	
פרופיל סוציו-דמוגרפי											
לאום											
100	81	100	100	100	76	100	100	100	81	יהודים	
--	19	--	--	--	24	--	--	--	19	ערבים	
וותק בישראל (יהודים בלבד)											
88	85	84	75	89	84	79	94	83	91	וותיקים	
12	15	16	25	11	16	21	6	17	9	עולים	
מגדר											
45	51	58	50	35	51	47	53	37	50	גברים	
55	49	42	50	65	49	53	47	63	50	נשים	

טבלה מספר 12 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
גיל										
13	19	50	41	14	19	52	34	21	15	29-18
39	29	23	36	33	33	20	37	32	31	44-30
41	41	19	6	41	37	17	17	35	40	65-45
7	11	8	17	12	11	11	12	12	14	66+
דתיות										
6	5	9	7	3	8	5	9	10	9	חרדי
12	7	8	23	13	12	5	19	12	8	דתי
13	28	22	27	17	29	31	18	8	29	מסורתית
69	60	61	43	67	51	59	54	70	54	חילונית
עיסוק										
68	48	62	54	61	49	48	55	63	43	שכיר
11	11	3	7	8	16	10	10	9	20	עצמאי
9	24	8	17	18	20	8	16	15	18	פנסיונר
2	3	2	6	2	3	1	5	1	2	עקרת בית
6	10	24	12	10	8	34	9	9	14	סטודנט/תלמיד ישיבה/חייל
4	4	1	4	1	4	--	5	2	3	מובטל
								2		לא השיבו
אזור (יהודים בלבד)										
15	12	10	22	21	23	6	37	19	15	דרום
27	44	50	22	34	35	69	26	49	39	מרכז
40	32	25	56	34	29	19	32	23	32	צפון
18	12	15	--	11	13	6	5	9	14	ירושלים
צורת ישוב										
--	19	8	32	--	23	--	28	--	19	ישובים ערבים
53	50	54	24	57	42	68	30	67	41	עיר גדולה
29	19	24	34	28	19	15	33	19	29	עיר בינונית + קטנה
18	12	14	10	15	16	17	9	14	11	ישובים כפריים

טבלה מספר 13 מציגה את תפיסות ועמדות הנוגעות למקצוע ההוראה בקרב מעגלי הפוטנציאל.

טבלה מספר 13: השיקולים החשובים בבחירת מקצוע לפי תפיסת המרואיינים במעגלי הפוטנציאל השונים

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
		חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
שכר										
32	57	36	38	33	45	21	44	41	38	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה מאוד
32	26	32	33	22	43	39	32	33	39	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה
36	17	32	29	45	12	40	24	26	23	אחוז שייחסו לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
30	19	29	21	16	19	24	29	13	19	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
47	51	49	50	42	51	46	55	46	48	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
מידת האתגר שיש במקצוע										
19	50	43	41	39	44	33	45	28	48	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה מאוד
61	26	34	40	44	34	36	38	48	37	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה
20	24	23	19	17	22	31	17	24	15	אחוז שייחסו לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
11	7	4	6	19	7	7	6	18	12	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
25	12	13	12	30	14	13	12	25	20	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 13 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
אפשרות להגשמה עצמית										
35	52	57	42	32	56	52	44	39	54	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
55	31	24	41	46	32	25	39	43	35	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
20	17	19	17	22	12	23	17	18	11	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
27	21	33	15	27	21	24	15	30	15	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
44	28	39	17	38	26	30	18	34	21	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
אפשרות ההתקדמות במסלול קריירה במקצוע זה										
28	45	23	25	19	34	15	31	19	36	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
40	22	30	50	43	34	40	44	35	35	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
32	33	47	25	38	32	45	25	46	29	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
5	9	8	12	3	7	7	11	6	8	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
26	23	17	20	21	22	32	17	17	20	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 13 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
המידה בה העיסוק תורם לחברה										
27	44	15	25	27	46	8	30	19	44	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
30	26	37	52	27	22	41	53	28	37	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
43	30	48	23	46	32	51	17	53	19	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
9	9	8	15	13	9	11	15	7	10	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
11	16	10	30	16	19	17	27	9	24	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
מזעור פגיעה בחיי המשפחה										
20	41	43	34	28	34	50	35	26	34	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
42	38	36	36	42	42	30	35	40	43	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
38	21	21	30	30	24	20	30	34	23	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
2	5	15	12	3	9	17	10	7	6	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
14	12	22	24	11	11	21	22	14	14	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 13 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים בקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
		בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	
רמת היוקרה										
10	19	19	25	11	19	9	27	4	17	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
24	32	30	33	16	32	13	35	17	27	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
66	49	51	42	73	49	78	38	79	56	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
--	7	--	4	--	7	--	3	2	8	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
--	14	2	4	--	14	--	4	4	12	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
ביטחון תעסוקתי										
32	57	50	35	38	51	32	49	37	49	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
46	26	25	44	51	32	36	36	41	38	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
22	17	25	21	11	17	32	15	22	13	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
7	17	2	10	11	19	4	8	13	14	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
12	26	17	20	27	24	18	21	26	22	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 13 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים בקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
הסביבה החברתית בה מתבצעת העבודה										
18	30	33	34	24	29	19	41	26	24	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
50	40	38	23	46	39	46	25	44	38	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
32	30	29	43	30	32	35	34	30	38	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
2	--	--	6	3	--	2	3	--	4	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
9	7	11	10	6	10	10	9	13	10	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
התנאים הפיסיים בהם מתבצעת העבודה										
18	29	24	29	19	31	13	36	20	25	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
40	33	22	27	31	29	24	30	32	29	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
42	38	54	44	50	40	63	34	48	46	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
2	--	9	8	--	--	2	7	2	2	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 13 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים בקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
המידה בה המקצוע שוחק את מי שעוסק בו										
23	43	15	35	31	36	15	32	28	35	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
27	17	43	40	33	10	28	38	31	27	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
50	40	42	25	36	54	57	30	41	38	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
--	2	--	--	3	--	--	--	--	2	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
--	2	2	--	6	--	2	--	4	2	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
המידה בה המקצוע דורש מהעוסקים בו ללמוד ולהתעדכן כל הזמן										
22	60	27	29	35	48	17	45	26	50	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
30	21	56	48	22	28	53	39	31	37	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
48	19	17	23	43	24	30	16	43	13	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
5	2	--	--	--	--	--	--	2	--	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
5	7	2	--	--	5	2	3	4	4	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 13 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
כמות ההשקעה בעבודה שהעיסוק דורש										
17	42	41	36	31	34	34	41	22	34	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה מאוד
46	25	38	35	30	39	32	32	43	33	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה
37	33	21	29	39	27	34	27	35	33	אחוז שייחסו לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
--	--	7	2	--	--	2	1	--	--	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 14 : תדמית מקצוע ההוראה בקרב מעגלי פוטנציאל שונים לפנייה למקצוע ההוראה

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים בקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל												
											השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר	
											בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים
כמות ההשקעה בעבודה																		
15	40	37	27	22	35	43	36	20	37	גבוה מאד								
45	29	38	50	39	40	34	41	44	36	גבוה								
32	29	23	21	33	23	21	20	30	27	די גבוה								
5	--	--	--	3	--	--	--	2	2	נמוך								
3	2	2	2	3	2	2	3	4	--	לא יודע								
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ								
המידה בה המקצוע שוחק את מי שעוסק בו																		
20	38	13	23	38	24	17	26	24	31	גבוה מאד								
44	24	33	58	32	33	36	50	33	32	גבוה								
29	33	31	13	24	41	23	19	35	33	די גבוה								
2	2	17	6	--	2	13	4	4	4	נמוך								
5	3	6	--	6	--	11	1	4	--	לא יודע								
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ								
המידה בה המקצוע דורש מהעוסקים בו ללמוד ולהתעדכן כל הזמן																		
22	41	28	35	37	29	28	35	23	38	גבוה מאד								
32	31	45	50	37	37	33	44	45	38	גבוה								
34	24	17	11	21	32	19	20	24	22	די גבוה								
12	2	10	4	2	2	13	--	6	2	נמוך								
--	2	--	--	3	--	7	1	2	--	לא יודע								
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ								
המידה בה המקצוע תורם לחברה																		
28	40	23	27	18	44	19	28	15	40	גבוה מאד								
47	24	43	46	37	29	47	41	41	36	גבוה								
20	26	28	23	37	25	28	25	31	17	די גבוה								
5	5	6	4	5	--	6	4	11	4	נמוך								
--	5	--	--	3	2	--	1	2	2	לא יודע								
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ								

טבלה מספר 14 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
מידת האתגר שיש במקצוע										
10	33	15	29	18	31	21	30	21	25	גבוה מאד
40	29	43	51	40	36	40	48	32	46	גבוה
45	26	32	18	34	26	32	18	39	21	די גבוה
5	5	8	2	5	5	--	1	6	4	נמוך
--	7	2	--	3	2	7	3	2	4	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
ביטחון תעסוקתי										
10	38	19	31	22	34	20	30	17	30	גבוה מאד
46	21	38	40	35	19	33	35	28	34	גבוה
39	24	38	19	32	37	32	27	35	30	די גבוה
2	14	5	8	8	7	9	5	13	6	נמוך
3	2	--	2	3	2	6	3	7	--	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
אפשרות להגשמה עצמית										
13	23	15	32	13	26	13	30	4	25	גבוה מאד
30	33	29	32	42	21	24	33	33	29	גבוה
47	37	29	34	34	46	34	31	44	34	די גבוה
8	5	25	2	8	5	21	3	15	10	נמוך
2	2	2	--	3	2	8	3	4	2	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
העיסוק במקצוע יפגע כמה שפחות בחיי המשפחה/יאפשר זמן איכות										
3	14	23	27	8	17	23	19	9	11	גבוה מאד
50	43	32	40	38	42	34	37	32	52	גבוה
27	26	38	23	30	34	35	29	31	31	די גבוה
17	12	6	10	21	2	6	13	26	2	נמוך
3	5	--	--	3	5	2	1	2	4	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 14 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
<u>רמת היוקרה של המקצוע בחברה הישראלית</u>										
3	22	13	36	8	24	11	28	2	22	גבוה מאד
12	22	19	26	5	24	15	26	13	20	גבוה
43	41	29	28	55	33	34	33	56	39	די גבוה
40	10	37	9	29	14	32	11	28	18	נמוך
2	5	2	--	3	5	8	2	2	2	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>הסביבה החברתית בה מתבצעת העבודה</u>										
2	16	11	19	5	17	6	18	9	11	גבוה מאד
20	26	25	38	22	17	15	34	17	28	גבוה
58	47	60	38	54	59	63	41	53	55	די גבוה
10	9	4	5	11	5	9	4	9	4	נמוך
10	2	--	--	8	2	7	3	11	2	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>אפשרות התקדמות במסלול קריירה במקצוע זה</u>										
5	24	15	17	8	21	9	20	4	24	גבוה מאד
14	24	26	37	14	19	23	31	11	17	גבוה
55	31	26	44	51	43	34	44	48	40	די גבוה
24	14	31	2	24	10	34	1	28	17	נמוך
2	7	2	--	3	7	--	4	9	2	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>שכר</u>										
8	14	9	19	5	17	11	18	4	15	גבוה מאד
8	17	15	38	8	14	13	27	9	19	גבוה
47	33	38	28	54	38	33	37	47	39	די גבוה
35	26	32	9	30	21	33	14	30	23	נמוך
2	10	6	6	3	10	10	4	9	4	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 14 (המשך)

מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת		מעגלי פוטנציאל למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים				מעגלי פוטנציאל למקצוע ההוראה בכלל				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
התנאים הפיסיים בהם מתבצעת העבודה										
3	12	11	15	8	10	6	15	2	14	גבוה מאוד
5	31	10	36	11	29	9	34	17	25	גבוה
67	41	58	31	59	45	53	35	55	44	די גבוה
23	14	17	12	19	14	24	10	23	17	נמוך
2	2	4	6	3	2	8	6	4	--	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 15 : תדמית המורים בקרב קבוצות הפוטנציאל

תנאי ג'		תנאי ב'				תנאי א'				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
עד כמה עזרו לתלמידים שנזקקו לעזרה נפשית וחברתית										
34	28	37	44	34	39	58	47	26	32	במידה גבוהה
59	51	53	55	58	42	42	53	68	53	במידה מסוימת או פחות
7	21	10	--	8	19	--	--	6	15	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
באיזו מידה הם ראו במקצוע ההוראה שליחות										
42	44	47	45	42	53	40	45	35	42	גבוה
46	37	44	55	50	30	47	55	50	42	במידה מסוימת או פחות
12	19	11	--	8	18	13	--	15	15	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 15 (המשך)

תנאי ג'		תנאי ב'				תנאי א'				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
המסירות שלהם לעבודה										
56	47	58	67	46	57	73	58	43	48	גבוה
34	36	51	33	46	29	27	36	52	37	במידה מסוימת או פחות
10	17	11	--	8	14	--	5	6	15	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה עודדו את התלמידים להשקיע בלימודים										
50	56	58	44	50	61	79	61	47	57	גבוה
45	30	32	44	48	25	21	33	47	30	במידה מסוימת או פחות
5	14	10	12	2	15	--	6	6	13	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה תרמו להצלחת התלמידים בלימודים										
45	41	63	78	46	45	79	68	41	43	גבוה
48	49	26	22	49	45	21	32	52	47	במידה מסוימת או פחות
7	10	11	--	5	10	--	--	7	10	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה שימשו דוגמה לאזרחות טובה										
49	55	47	75	52	63	57	74	54	59	גבוה
36	33	31	25	40	27	36	26	37	30	במידה מסוימת או פחות
15	12	22	--	8	10	7	--	9	11	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 15 (המשך)

תנאי ג'		תנאי ב'				תנאי א'				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
עד כמה שימשו דוגמה לאנשים בעלי ערכים										
52	57	47	78	54	63	50	72	47	58	גבוה
38	31	31	22	38	25	21	23	42	29	במידה מסוימת או פחות
10	12	22	--	8	12	29	5	11	13	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה עוררו רצון להיות מורה										
23	26	17	25	24	31	21	33	28	23	גבוה
67	62	67	75	66	55	71	61	67	57	במידה מסוימת או פחות
10	12	16	--	10	14	7	6	6	19	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה שימשו דמויות שהתלמידים רצו להזדהות עמן										
27	36	33	37	30	46	21	28	29	35	גבוה
66	52	50	63	64	44	72	67	62	50	במידה מסוימת או פחות
7	12	17	--	6	10	7	6	9	15	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה נתנו תחושה כי בחרו במקצוע ההוראה מחוסר ברירה										
18	33	11	12	11	35	7	11	13	38	גבוה
72	53	79	88	71	55	78	77	76	47	במידה מסוימת או פחות
10	14	10	--	19	10	14	11	11	15	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 15 (המשך)

תנאי ג'		תנאי ב'				תנאי א'				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
<u>עד כמה אהבו את העבודה שלהם</u>										
44	45	42	38	46	56	43	32	38	44	גבוה
39	41	42	62	41	24	43	37	43	39	במידה מסוימת או פחות
17	14	16	--	13	20	14	31	19	17	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>אנשים משכילים</u>										
	60	53	75	72	61	50	83	57	66	גבוה
70	21	37	25	23	19	36	12	36	15	במידה מסוימת או פחות
22	19	10	--	6	20	14	5	7	19	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>עד כמה התמצאו טוב בחומר שלימדו</u>										
67	71	74	56	81	73	80	68	76	67	גבוה
28	17	16	44	17	17	13	32	21	18	במידה מסוימת או פחות
5	12	10	--	3	10	7	--	4	15	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>עד כמה ידעו להעביר טוב את החומר</u>										
35	48	43	56	43	50	67	42	38	47	גבוה
55	38	47	44	51	36	33	58	51	36	במידה מסוימת או פחות
10	14	10	--	5	14	--	--	11	17	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 15 (המשך)

תנאי ג'		תנאי ב'				תנאי א'				
בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		השכלה תיכונית או אקדמית חלקית		בעלי תואר		
חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	חושבים	בטוחים	
עד כמה היה חשוב להם לקדם תלמידים חלשים										
32	31	33	33	30	39	43	39	30	36	גבוה
56	52	56	55	59	41	43	56	59	28	במידה מסוימת או פחות
12	17	11	12	11	20	14	6	11	17	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 16: גודלם ומאפייניהם של מעגלי הפוטנציאל ללא כוונת מימוש

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		גודל הקבוצה
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
21.9	7.2	22.7	5.8	17.0	גודל הקבוצה
פרופיל סוציו-דמוגרפי					
לאום					
96	100	97	100	96	יהודים
4	--	3	--	4	ערבים
וותק בישראל (יהודים בלבד)					
73	79	74	72	68	וותיקים
27	21	26	25	32	עולים
מגדר					
42	50	47	57	45	גברים
58	50	53	43	55	נשים
גיל					
14	23	17	21	16	29-18
27	40	29	43	27	44-30
39	31	38	29	43	65-45
20	6	15	7	15	66+

טבלה מספר 16 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
דתיות					
6	9	8	4	6	חרדי
8	15	7	25	4	דתי
11	12	10	7	9	מסורתית
75	65	74	64	81	חילונית
עיסוק					
64	56	66	68	74	שכיר
10	21	10	11	7	עצמאי
19	6	14	7	16	פנסיונר
--	--	1	--	1	עקרת בית
5	12	6	7	--	סטודנט/תלמיד ישיבה/חייל מובטל
1	6	2	7	1	לא השיבו
1	--	1	--	--	
אזור (יהודים בלבד)					
15	17	10	11	12	דרום
52	49	49	50	42	מרכז
21	14	24	18	28	צפון
12	20	17	21	18	ירושלים
צורת ישוב					
4	--	3	--	4	ישובים ערבים
65	53	66	54	62	עיר גדולה
20	35	18	39	20	עיר בינונית + קטנה
11	12	13	7	14	ישובים כפריים

טבלה מספר 17: השיקולים החשובים בבחירת מקצוע לפי תפיסת המרוויינים במעגלי הפוטנציאל ללא כוונת

מימוש

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
א. מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע ההוראה בכלל					
שכר					
36	44	39	57	40	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה מאוד
42	38	40	32	42	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה
22	18	20	11	18	אחוז שייחסו לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
18	46	23	38	31	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
55	73	54	67	57	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
מידת האתגר שיש במקצוע					
29	34	26	36	27	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה מאוד
48	20	49	25	48	אחוז שייחסו לגורם חשיבות רבה
23	46	25	39	25	אחוז שייחסו לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
17	3	16	3	12	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
23	13	22	15	19	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 17 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
אפשרות להגשמה עצמית					
39	36	42	46	40	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
48	32	48	36	47	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
13	32	10	18	13	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
17	11	17	21	17	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
26	18	29	22	31	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
אפשרות ההתקדמות במסלול קריירה במקצוע זה					
30	26	36	32	43	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
38	31	33	36	36	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
32	43	31	32	21	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
14	17	14	17	13	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
19	26	22	24	24	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 17 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
המידה בה העיסוק תורם לחברה					
24	26	24	25	25	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
35	49	35	43	33	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
41	26	41	32	42	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
6	3	5	3	7	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
12	11	11	10	13	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
מזעור פגיעה בחיי המשפחה					
24	43	25	46	27	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
37	14	34	18	32	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
39	43	41	36	41	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
8	6	6	7	5	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
18	24	17	30	16	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 17 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
רמת היוקרה					
13	12	11	14	17	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
22	35	26	46	29	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
65	53	63	39	54	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
4	--	4	--	2	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
3	3	3	3	2	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
ביטחון תעסוקתי					
38	51	36	57	34	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
40	23	39	25	43	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
22	26	25	18	23	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
8	9	6	3	5	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
20	22	17	14	16	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 17 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
הסביבה החברתית בה מתבצעת העבודה					
23	23	24	21	27	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
45	56	45	75	44	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
32	21	31	4	29	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
1	--	1	--	--	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
10	3	12	--	9	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
התנאים הפיסיים בהם מתבצעת העבודה					
17	15	15	14	17	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
40	50	46	55	50	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
43	35	39	31	33	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
1	--	1	--	--	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
1	--	1	--	2	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 17 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
המידה בה המקצוע שוחק את מי שעוסק בו					
21	23	19	25	22	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
35	23	35	43	33	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
44	54	46	32	45	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
--	6	--	7	--	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
4	8	3	9	3	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר
המידה בה המקצוע דורש מהעוסקים בו ללמוד ולהתעדכן כל הזמן					
29	27	27	18	30	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
36	35	36	46	32	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
35	38	38	36	38	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
--	--	2	--	2	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
1	--	3	--	2	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 17 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
בעלי תואר					
כמות ההשקעה בעבודה שהעיסוק דורש					
19	32	17	29	19	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה מאוד
31	27	33	29	32	אחוז שייחוס לגורם חשיבות רבה
50	41	50	42	49	אחוז שייחוס לגורם חשיבות מעטה
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
1	--	1	--	1	אחוז שציינו את הגורם כחשוב ביותר
1	--	1	4	1	אחוז שציינו אותו כאחד משני החשובים ביותר

טבלה מספר 18 : תדמית מקצוע ההוראה בקרב מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע ההוראה אך ללא כוונת מימוש

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
בעלי תואר					
א. תדמית מקצוע ההוראה בקרב מעגלי פוטנציאל לפנייה למקצוע ההוראה בכלל					
כמות ההשקעה בעבודה					
17	38	16	25	15	גבוה מאד
40	23	39	36	39	גבוה
18	18	17	18	19	די גבוה
19	18	22	18	19	נמוך
6	3	5	4	8	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 18 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
המידה בה המקצוע שוחק את מי שעוסק בו					
32	38	31	36	33	גבוה מאד
37	32	38	39	40	גבוה
10	3	10	11	6	די גבוה
13	15	14	7	10	נמוך
7	12	7	7	11	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
המידה בה המקצוע דורש מהעוסקים בו ללמוד ולהתעדכן כל הזמן					
22	26	18	25	24	גבוה מאד
42	21	40	36	32	גבוה
9	15	10	11	11	די גבוה
21	26	27	21	27	נמוך
5	12	5	7	6	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
המידה בה המקצוע תורם לחברה					
28	35	30	36	35	גבוה מאד
39	18	38	29	39	גבוה
10	21	7	14	11	די גבוה
21	23	20	18	11	נמוך
3	3	4	4	4	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
מידת האתגר שיש במקצוע					
19	29	16	21	18	גבוה מאד
43	35	41	46	39	גבוה
17	12	18	14	14	די גבוה
17	12	20	11	23	נמוך
4	12	5	7	6	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 18 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
ביטחון תעסוקתי					
17	29	15	17	18	גבוה מאד
36	14	40	24	38	גבוה
11	6	12	7	13	די גבוה
30	37	28	41	26	נמוך
6	14	5	10	5	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
אפשרות להגשמה עצמית					
12	18	11	17	17	גבוה מאד
26	18	27	21	25	גבוה
18	9	15	10	17	די גבוה
35	41	39	41	30	נמוך
9	14	7	10	11	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
מזעור פגיעה בחיי המשפחה/אפשר זמן איכות					
11	25	7	26	11	גבוה מאד
28	19	30	18	26	גבוה
21	19	18	22	17	די גבוה
34	33	38	30	38	נמוך
7	3	6	4	8	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
רמת היוקרה של המקצוע בחברה הישראלית					
9	3	7	4	12	גבוה מאד
13	31	14	29	13	גבוה
13	14	11	14	12	די גבוה
60	40	62	46	55	נמוך
5	11	6	7	7	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 18 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
הסביבה החברתית בה מתבצעת העבודה					
6	11	5	11	5	גבוה מאד
24	23	25	32	22	גבוה
12	20	14	25	18	די גבוה
46	26	45	14	40	נמוך
12	20	12	18	15	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
אפשרות התקדמות במסלול קריירה במקצוע זה					
6	12	6	7	8	גבוה מאד
13	27	16	32	18	גבוה
11	6	9	--	11	די גבוה
61	41	61	43	54	נמוך
8	15	8	18	8	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
שכר					
8	15	8	11	11	גבוה מאד
15	6	15	11	13	גבוה
6	--	5	--	7	די גבוה
59	55	59	57	56	נמוך
12	24	13	21	13	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
התנאים הפיסיים בהם מתבצעת העבודה					
7	8	5	7	7	גבוה מאד
17	22	16	21	16	גבוה
17	14	17	18	21	די גבוה
53	36	55	39	48	נמוך
6	20	6	14	8	לא יודע
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 19 : תדמית המורים בקרב קבוצות הפוטנציאל ללא כוונת מימוש

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
<u>עד כמה עזרו לתלמידים שנזקקו לעזרה נפשית וחברתית</u>					
23	43	18	29	25	במידה גבוהה
64	51	67	64	62	במידה מסוימת או פחות
13	6	15	7	13	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>באיזו מידה הם ראו במקצוע ההוראה שליחות</u>					
30	32	29	32	37	במידה גבוהה
45	53	46	57	41	במידה מסוימת או פחות
25	15	25	11	22	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>המסירות שלהם לעבודה</u>					
44	60	43	60	56	במידה גבוהה
42	34	42	33	31	במידה מסוימת או פחות
14	6	15	7	13	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>עד כמה עודדו את התלמידים להשקיע בלימודים</u>					
45	56	45	41	51	במידה גבוהה
40	35	40	48	38	במידה מסוימת או פחות
15	9	15	11	11	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
<u>עד כמה תרמו להצלחת התלמידים בלימודים</u>					
38	53	35	46	40	במידה גבוהה
50	41	51	46	50	במידה מסוימת או פחות
12	6	14	8	10	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 19 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
עד כמה שימשו דוגמה לאזרחות טובה					
42	49	39	43	44	במידה גבוהה
37	40	37	43	35	במידה מסוימת או פחות
21	11	24	14	21	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה שימשו דוגמה לאנשים בעלי ערכים					
38	56	37	55	47	במידה גבוהה
40	29	41	35	36	במידה מסוימת או פחות
22	15	22	10	17	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה עוררו רצון להיות מורה					
17	14	14	4	14	במידה גבוהה
66	74	69	89	72	במידה מסוימת או פחות
17	12	17	7	14	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה שימשו דמויות שהתלמידים רצו להזדהות עמן					
20	17	18	22	19	במידה גבוהה
58	71	61	70	63	במידה מסוימת או פחות
22	12	21	8	18	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה נתנו תחושה כי בחרו במקצוע ההוראה מחוסר ברירה					
21	15	22	14	22	גבוה
58	59	60	68	60	במידה מסוימת או פחות
21	26	18	18	18	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

טבלה מספר 19 (המשך):

פוטנציאל ללא כוונת מימוש להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת	פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע הוראת מתמטיקה ומדעים		פוטנציאל ללא כוונת מימוש למקצוע ההוראה בכלל		
	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	השכלה תיכונית או אקדמית חלקית	בעלי תואר	
עד כמה אהבו את העבודה שלהם					
29	31	27	37	34	גבוה
42	29	48	33	40	במידה מסוימת או פחות
29	40	26	30	26	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
אנשים משכילים					
54	63	53	68	57	גבוה
30	20	31	21	28	במידה מסוימת או פחות
16	17	16	11	15	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה התמצאו טוב בחומר שלימדו					
63	79	59	82	64	גבוה
20	12	22	7	18	במידה מסוימת או פחות
17	9	19	11	18	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה ידעו להעביר טוב את החומר					
34	60	31	54	33	גבוה
45	29	49	32	47	במידה מסוימת או פחות
21	11	20	14	20	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
עד כמה היה חשוב להם לקדם תלמידים חלשים					
27	44	23	36	28	גבוה
55	44	59	57	55	במידה מסוימת או פחות
18	12	18	7	17	לא ידעו להעריך
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

מטבלאות מספר 12 - 19 עולה כי :

א. גודלן ומאפייניהן הסוציו-דמוגרפים של קבוצות הפוטנציאל

- (1) גודלן של קבוצות הפוטנציאל שיש להם סיכויי מימוש די גבוהים לעסוק במקצוע ההוראה אם יניעו אותם לכך הוא כדלהלן (חלק מהפוטנציאל משותף לכל המעגלים וחלק ייחודי למעגל מסויים).
- פוטנציאל לעיסוק במקצוע ההוראה בכלל: 11% שיש להם השכלה אקדמית וכ- 15% נוספים שצריכים להשלים את השכלתם.
 - פוטנציאל להוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים: 8.6% שיש להם תואר אקדמי ו- 10.8% שצריכים להשלים את השכלתם.
 - פוטנציאל להוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת: 8.7% שיש להם תואר אקדמי (סביר כי מי שאין לו תואר אקדמי לא ישלים את השכלתו כדי לעסוק בהוראה כקריירה נוספת).
- (2) הפרופיל הסוציו-דמוגרפי של אנשים בקבוצות הפוטנציאל מוצג בטבלה מספר 12.
- הטבלה הבאה מציגה את השכבות הסוציו-דמוגרפיות שיש להן ייצוג יתר בקבוצות הפוטנציאל עם כוונות מימוש, ואת אלו שיש להם ייצוג יתר בקבוצות הפוטנציאל ללא כוונות מימוש.
- הנתונים מוצגים בנפרד לכל אחד ממסלולי ההסבה להוראה: הסבה להוראה בכלל, הסבה להוראת מתמטיקה ומדעים, הסבה להוראת מתמטיקה ומדעים כקצוע שני.

השכבות בהן יש ייצוג יתר בקבוצות הפוטנציאל השונות

מסלול ההוראה אליו מתייחסים	הפוטנציאל בעל כוונות מימוש	הפוטנציאל שאין לו כוונות מימוש
הוראה בכלל	- ערבים - יהודים ותיקים - חרדים ודתיים לאומיים - סטודנטים ועוסקים עצמאיים - תושבי אזור הצפון ואזור הדרום - תושבי ישובים ערבים	- יהודים - יהודים עולים - יהודים חילוניים - עוסקים שכירים - תושבי אזור ירושלים - תושבי ערים גדולות
הוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים	- ערבים - יהודים ותיקים - יהודים דתיים לאומיים ומסורתיים - עצמאים ופנסיונרים - תושבי אזור הדרום - תושבי ישובים ערבים	- יהודים - יהודים עולים - יהודים חילוניים - שכירים - תושבי אזור המרכז - תושבי ערים גדולות
הוראת מקצועות המתמטיקה והמדעים כקריירה נוספת	- ערבים - נשים - יהודים ותיקים - יהודים מסורתיים - עוסקים שכירים - תושבי אזור הצפון - תושבי ישובים ערבים וערים גדולות	- יהודים - יהודים עולים - יהודים חילוניים - גברים - גילאי פנסיה - תושבי המרכז

ב. השיקולים שנלקחים בחשבון בהחלטה על בחירת מקצוע

הטבלה הבאה מציגה את חמשת השיקולים העיקריים בקרב קבוצות הפוטנציאל בעל סיכויי המימוש הגבוהים ביותר (בעלי תואר אקדמי שאמרו כי הם בטוחים שיקבלו את ההצעה לפנות להוראה) בכל אחד משלושת מסלולים הפנייה להוראה שנבחנו, מסלול הוראה בכלל:

הגורמים בכל טור של מסלול פנייה להוראה מוצגים מלמעלה למטה לפי סדר החשיבות המיוחסת להם.

מסלול הפנייה להוראה		
הוראה בכלל	הוראת מתמטיקה ומדעים	הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת
אתגר	הגשמה עצמית	שכר
שכר	ביטחון תעסוקתי	ביטחון תעסוקתי
הגשמה עצמית	שכר	הגשמה עצמית
ביטחון תעסוקתי	תרומה לחברה	אתגר
תרומה לחברה	אתגר	תרומה לחברה

מנתונים אלו עולה כי בכל מעגלי הפוטנציאל למסלולי ההוראה השונים, אותם 5 גורמים הם החשובים ביותר, אולם יש שוני בין המסלולים באשר לסדר החשיבות של הגורמים השונים.

ב. לצורך השוואה בי הגורמים החשובים ביותר לפי תפיסת מי שמתכוונים לממש את הפוטנציאל לעבור למקצוע ההוראה לבין מי שלא מתכוונים לממש את הפוטנציאל נציג להלן את 5 הגורמים החשובים ביותר בקרב הקבוצה שאינה מתכוונת לממש את הפוטנציאל.

מסלול הפנייה להוראה		
הוראה בכלל	הוראת מתמטיקה ומדעים	הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת
שכר	שכר	שכר והגשמה עצמית
הגשמה עצמית	הגשמה עצמית	התקדמות במסלול קריירה
התקדמות במסלול קריירה	התקדמות במסלול קריירה	אתגר
אתגר	ביטחון תעסוקתי	ביטחון תעסוקתי
ביטחון תעסוקתי		

מנתונים אלו עולה כי בקרב מי שלא מתכוונים לממש את הפוטנציאל השיקולים האגואיסטים שולטים: חשיבות השכר עולה במקום הראשון, כמו כן עולה גורם נוסף -- סיכויי התקדמות במסלול קריירה -- זאת על חשבון המוטיב האלטרואיסטי -- תרומה לחברה -- שלא נמנה בקבוצות אלו בין חמשת הגורמים החשובים ביותר. נתונים אלו מחזקים את ההנחה שאין סיכוי שקבוצה זו תהיה פוטנציאל למקצוע ההוראה ולא כדאי לפנות אליה.

ג. תדמית מקצוע ההוראה

חמשת מימדי התדמית הבולטים ביותר של מקצוע ההוראה, בקבוצות הפוטנציאל השונות הם:

מסלול הפנייה להוראה		
הוראה בכלל	הוראת מתמטיקה ומדעים	הוראת מתמטיקה ומדעים כקריירה נוספת
תרומה לחברה	תרומה לחברה	צורך בעיסוק שוטף
הצורך בהתעדכנות שוטפת	השקעה בעבודה	השקעה בעבודה
השקעה בעבודה	אתגר	תרומה לחברה
שחיקה	צורך בעידכון שוטף	שחיקה
ביטחון תעסוקתי	ביטחון תעסוקתי	אתגר

מנתונים אלו עולה כי מבין חמשת הגורמים החשובים ביותר, לפי תפיסת המרואיינים בהחלטה על בחירת מקצוע רק שניים -- ביטחון תעסוקה ותרומה לחברה. בקרב מי שלא מוכנים לממש את הפוטנציאל חמשת המימדים הבולטים בתדמית מקצוע ההוראה זהים לכל מסלול ההוראה וארבעה מהם זהים למימדי התדמית הבולטים בקרב מי שעם סיכויי מימוש מימדים אלו הם: תרומה לחברה, שחיקה, אתגר, ביטחון תעסוקתי והצורך בהשקעה בעבודה ובהכשרה למקצוע. דמיון זה במימדים הבולטים מורה שהנכונות לפנות למקצוע ההוראה לא מונעת מכח המשיכה של המאפיינים הבולטים של ההוראה אלא קשורה בכך שהחסר במאפיינים שונים שאינם בולטים (כמו שכר, ויוקרה) לא מהווה חסם לפנייה למקצוע. דהיינו, בקרב מי שמכונים לפנות למקצוע ההוראה תדמית המקצוע במימדים אלו אינה מהווה גורם דחייה.

ד. תדמית המורה

להלן חמשת מימדי תדמית המורה הבולטים ביותר בקבוצות הפוטנציאל השונות.

נספח א' : דוח המחקר האיכותני